

2012 1/2

INFORMATIE PROFESSIONAL

vakblad voor informatiewerkers

01

Wapen tegen
informatieoverload

**Content
curatie**

02

Onmisbare schakel in
kennisintensieve stad

**OB als
stadslab**

03

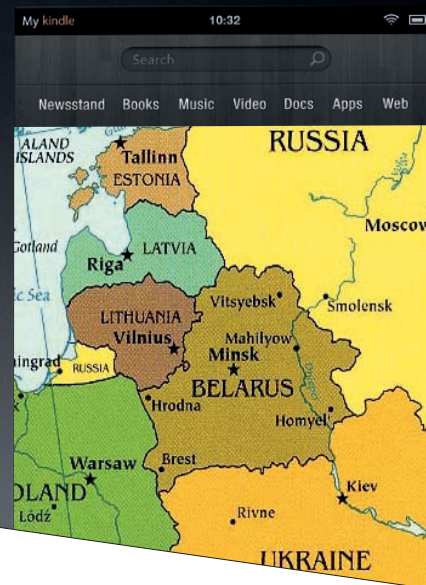
Erfgoed domein omarmt
open data

**Open Beelden
Platform**

04

De jonge
onderzoeker

**Bibliotheek
zonder
subsidie**

**Amazon
verover
Europa**
Vriend of vijand?

COLOFON

ISSN: 1385-5328

InformatieProfessional is een uitgave (16de jaargang) van Otto Cramwinckel Uitgever, Herengracht 416, 1017 BZ Amsterdam. www.informatieprofessional.nl

redactieadres

InformatieProfessional, Herengracht 416, 1017 BZ Amsterdam, tel. 020-4276583, fax 020-6383817, e-mail redactie@informatieprofessional.nl.

redactie

Jos van Dijk, Alice Doek, Alice de Jong, Marie-José Klaver (nieuwsredacteur), Carin Klompen, Marieke Kramer, Hans van der Laan, Jenny Mateboer, Paul Nieuwenhuysen, Ronald de Nijs (eindredacteur), Eric Sieverts, Jeroen Tegelaar en Ans ter Woerds.

vormgeving

Eric van den Berg, Tom van Staveren, graphicisland@upcmail.nl.

medewerkers aan dit nummer

Maarten Brinkerink, Jos Damen, Jurn Glazenburg, Emmeken van der Heijden, Dymphie van der Heyden, Frank Huysmans, Mark Jansen, Jacqueline Krans, Edwin Mijsbergen, Aldo de Moor, Johan Oomen en Raymond Snijders. Omslagillustratie: Eric van den Berg.

redactieadviesraad

Drs. P. Evers, drs. C. Groeneveld (voorzitter), drs. Ch. L. Citroen en prof.dr. J.S. Mackenzie Owen.

abonnementen

Otto Cramwinckel Uitgever, Herengracht 416, 1017 BZ Amsterdam, tel. 020-6276609, fax 020-6383817. InformatieProfessional verschijnt maandelijks (10 x per jaar, januari/februari-nummer en juli/augustusnummer gecombineerd). Abonnementsprijs € 90,-. Instellingen met meer dan één abonnement op hetzelfde adres betalen voor het tweede en volgende abonnement € 60,-. Nieuwe abonnementen: abonnementen worden per jaargang afgesloten. Het abonnement wordt jaarlijks in het eerste kwartaal gefactureerd. Beëindiging abonnement: Abonnementen kunnen uiterlijk 1 december van het lopende abonnementsjaar worden opgezegd. Bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch voor een jaar verlengd. Studentenabonnement € 50,- (met als maximale duur vier jaar), losse nummers € 12,50. Leden van de NVB komen in aanmerking voor een gereduceerd abonnementsstarief. Meer informatie biedt het NVB-secretariaat, Mariaplaats 3, 3511 LH Utrecht, tel. 030-2330050, e-mail info@nvbonline.nl.

advertentieverkoop

Otto Cramwinckel Uitgever, tel. 020-6276609, fax 020-6383817.

Het verlenen van toestemming tot publicatie in dit tijdschrift strekt zich tevens uit tot het in enigerlei vorm elektronisch beschikbaar stellen.

**Nederlands
uitgeversverbond**
Groep uitgevers voor vak en wetenschap

ADVERTENTIE-INDEX

Adlib 29 Ingressus 10, 34
OCLC 40

2012 1/2

- 4 **Nieuws**
- 11 **Column** Eric Sieverts
- 31 **Boeken** Informatie; van tamtam tot internet
- 33 **Tablet apps** Zite, Pulse News en Taptu
- 34 **Recht op informatie**
- 35 **Agenda**
- 36 **Professional in het nieuws** Simone van der Hof
- 37 **Flashback** Wilbert Helmus
- 37 **Carrière**
- 38 **Column** Frank Huysmans

12 Edwin Mijsbergen Amazon veroverd Europa

Verschillende bronnen melden onlangs dat Amazon in 2012 een Nederlandse versie van zijn succesvolle website zal lanceren. Wat zijn de mogelijke gevolgen voor het Nederlandse boekenlandschap en voor de bibliotheekwereld in het bijzonder?

16 Marie-José Klaver Contentcuratie tegen informatieoverload

Contentcuratie slaat aan. Steeds meer internetgebruikers stellen zelf een krantje samen met artikelen die ze interessant vinden. Of cureren ook helpt tegen de informatieoverload, is nog de vraag. Contentcuratoren genereren immers zelf ook steeds meer inhoud.

19 Jos Damen 130.000 unica zichtbaar in Collectie Nederland

Zes Nederlandse bibliotheken hebben de zichtbaarheid en het gebruik van hun collecties verbeterd door de titels van hun boeken en tijdschriften op te nemen in de GGC. Een lastig maar leerzaam conversieproject.

Vernieuwd

InformatieProfessional is vernieuwd. In het eerste (dubbel)nummer van 2012 kunt u kennismaken met een aantal nieuwe rubrieken. In #iplingo zullen we maandelijks een trendwoord bespreken. Deze keer betreft het collectievissen. In De jonge onderzoeker bieden we ruimte aan opmerkelijke projecten die de ook ervaren professionals op nieuwe gedachten kunnen brengen. Flashback biedt ruimte voor reflectie. We kijken terug met informatieprofessionals die de afgelopen jaren in het nieuws zijn geweest. Naast boeken bespreken we nu ook elke maand apps die relevant zijn voor informatieprofessionals. Onze nieuwe columnist Frank Huysmans, bijzonder hoogleraar bibliotheekwetenschap, kijkt met een kritische blik naar ontwikkelingen en trends. Ook de vormgeving is veranderd. We hebben gekozen voor helderder kleuren zodat de inhoud beter tot zijn recht komt.

Vernieuwend is de visie van Emmeken van der Heijden en Aldo de Moor op de bibliotheek als stadslab. De openbare bibliotheek moet werken aan een hechte verankering in de lokale digitale en fysieke omgeving, stellen zij. Zo kan de bibliotheek een onmisbare schakel binnen de kenniseconomie worden.

Bibliotheken die niet snel genoeg veranderen, lopen het risico achter het net te vissen. Dit dreigt te gebeuren op het gebied van ebooks, schrijft Edwin Mijsbergen. In de Verenigde Staten is Amazon de grootste aanbieder van ebooks, zowel in de winkel als in de openbare bibliotheek. En Amazon komt misschien naar Nederland, waar openbare bibliotheken nog maar mondjesmaat digitale boeken aanbieden.

Marie-José Klaver
redactie@informatieprofessional.nl

22 Johan Oomen en Maarten Brinkerink Erfgoeddomein omarmt open data

UITGELICHT

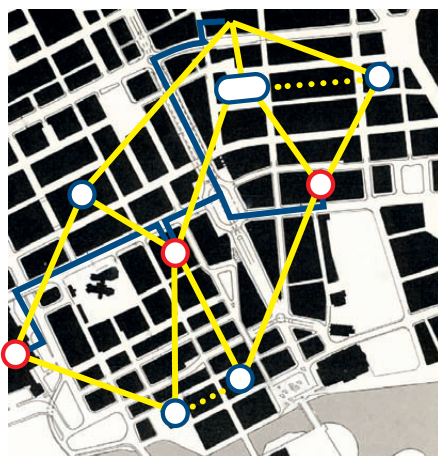

Bij het toegankelijk maken van erfgoedcollecties kiest men steeds vaker een 'open' benadering, waarbij het publiek participeert. Dat 'opene' geldt ook de voorwaarden waaronder materiaal beschikbaar is. Aan de hand van het Open Beelden-platform wordt de meerwaarde hiervan geschetst.

26 Emmeken van der Heijden en Aldo de Moor

De openbare bibliotheek als stadslab

De openbare bibliotheek is een van de plaatsen in de stad waar kennis wordt gedeeld en waar kennisprocessen worden geïnitieerd, gevolgd en gefaciliteerd. Een pleidooi voor de bibliotheek als onmisbare schakel in de kennisintensieve stad.

32 Jacqueline Krans Bibliotheek zonder subsidie

In de nieuwe rubriek 'De jonge onderzoeker' biedt InformatieProfessional plaats aan opmerkelijke projecten van jonge onderzoekers van de informatieopleidingen. Als eerste een project van IDM Deventer: wat kan een OB doen als een groot deel van de subsidie wegvalt?

Het volgende nummer van InformatieProfessional verschijnt 24 februari. Bijdragen voor dat nummer zijn welkom tot 6 februari.

Verdrinken in 1 miljoen foto's

Per dag worden er meer dan een miljoen foto's op Flickr gezet. Erik Kessels van communicatiebureau KesselsKramer printte de nieuwe beelden van één dag uit en gooide ze letterlijk op een grote hoop. De bezoeker van de tentoonstelling *The Future of the Photography*, in november 2011 gehouden in Foam Fotografiemuseum

Amsterdam, kon een wandeling maken tussen de bergen foto's en ze nog wat beter bekijken. Alles kwam voorbij, van babyfoto's en huisdieren tot witte stranden en close-ups. Niet eerder werd de visualisatie van beeldoverload en het 'verdrinken in afbeeldingen van ervaringen van anderen' zo treffend gevisualiseerd.

Bibliotheken verwelkomen hackers

'Hackerspaces zijn goed voor de kenniseconomie.'

Hackerspace
in Duitsland

Foto: Haferklee

Vroeger waren bibliotheken bedoeld voor lezers. Tegenwoordig zijn gamers geen vreemden meer voor veel bibliotheken. En nu worden ook hackers van harte welkom geheten. In de Verenigde Staten richten steeds meer bibliotheken zogeheten hackerspaces in waar mensen kunnen (leren) programmeren en zelf producten kunnen maken.

Hackerspaces bestaan al langer. Over het algemeen zijn het informele plekken waar mensen bij elkaar komen die meer willen weten over technische onderwerpen en waar geëxperimenteerd wordt met techniek. Inbreken op ander-

mans computer en de wet overtreden is niet de bedoeling van de hackerspaces.

Volgens directeur Jeff Krull van de Allen County Public Library in Fort Wayne (VS) gaat de bibliotheek allang niet meer over boeken. Bibliotheken moeten zich richten op leren en exploreren. Daar passen de hackerspaces volgens hem heel goed in. Daarom heeft de Allen County Public Library samen met het bedrijf TekVenture een trailer ingericht voor mensen die willen knutselen met techniek of een ambachtelijke vaardigheid willen leren.

In Nederland is ook de eerste samenwerking tussen

een openbare bibliotheek en een hackerspace een feit. In Leeuwarden lanceerden de OB en hackerruimte Frack in december samen een Twitterkerstboom. Via Twitter konden gebruikers een kerstwens achterlaten en de verlichting van de boom van kleur laten veranderen.

'Openbare bibliotheken en hackerspaces zijn eigenlijk erg logische partners,' aldus Jeroen

de Boer, coördinator muziek van de Openbare Bibliotheek Leeuwarden, op de site Hackerspaces.nl. 'Beide hebben kennisdeling en vrijheid van informatie hoog in het vaandel en willen zo drempelvrij mogelijk zijn voor iedereen. Feit is echter dat de kennis over nieuwe technologie niet altijd in bibliotheken aanwezig is. Hackerspaces kunnen die leegte uitstekend invullen.'

Poëziebundel op blogtournee

Boekbloggers schrijven berichten op uitnodiging van marketingbureau.

Foto: Luz Adriana

Vanaf 26 januari gaat de nieuwe dichtbundel van Ingmar Heytze, *Ademhalen onder de maan*, op weblogtournee. De bundel zal door diverse Nederlandse boekbloggers worden besproken.

Het blogtournee wordt georkestreerd door internetmarketingbureau Not just any book. Het bureau zette eind vorig jaar het social media-marketinginstrument voor het eerst in voor de roman *Blijf bij ons* van Florence Tonk.

Blogtournees worden al langer georganiseerd in de Verenigde Staten en Groot-Britannië. Volgens Not just any book is het een interessante manier om een boek te promoten omdat elke blogger een unieke stem heeft en er op verschillende manieren aandacht wordt besteed aan boeken en schrijvers, bijvoorbeeld in de vorm van een recensie, interview, achtergrondverhaal, mail & win-actie of een column.

Een uitgever of een auteur betaalt voor het laten organiseren van een blogtournee. Voor bloggers is deelname gratis. Zij worden beloond met een gratis boek.

Jong talent in het erfgoed volop in beweging

Erfgoed Nederland zoekt overnamepartner voor jongerenproject.

Op 31 juli a.s. staakt Erfgoed Nederland, het landelijk sectorinstituut voor het culturele erfgoed, zijn activiteiten. Voor het succesvolle project 'Over de vloer. Jong talent in het erfgoed' wordt een overnamepartner gezocht.

Over de vloer is bedoeld om erfgoedinstellingen te stimuleren om jongeren aan te nemen voor maatschappelijke stages. Sinds 2011 gaan elk jaar bijna tweehonderdduizend leerlingen op zoek naar een stageplek, om er voor een korte of langere periode vrijwilligerswerk te doen. Dat biedt erfgoedinstellingen een mooie kans om jong talent binnen te halen. De jongeren op hun beurt kunnen kennismaken met erfgoed en vrijwilligerswerk en hun talenten ontdekken of verder ontwikkelen. Bij het Regionaal Archief Leiden hebben middelbare scholieren een historische speurtocht voor basisschoolleerlingen opgezet. Ook werken leerling met mee aan de stageklus '50 jaar dood'. Door het invoeren van oude overlijdens-

Jongere in het Textielmuseum

aktes leren jongeren meer over beroepen van vroeger.

Het jongerenproject van Erfgoed Nederland heeft tot nu toe verschillende resultaten opgeleverd. In samenwerking met Kunstfactor, sectorinstituut voor de amateurkunst, heeft Erfgoed Nederland een brainstorm georganiseerd met deelnemers uit de erfgoed-, vrijwilligers- en kunstensector. Doel van de bijeenkomst was de vraag hoe erfgoedprofessionals jongeren na het lopen van een maatschappelijke stage aan hun organisatie kunnen blijven binden. Naar aanleiding van deze bijeenkomst heeft het projectteam '10 geboden' gedis-
tilleerd waarmee erfgoedinstellingen jongeren kunnen blijven binden. Daarnaast is er een database gemaakt met good

practices op het gebied van maatschappelijke stages in de erfgoedsector. Ook zijn er verschillende kennisoverdrachtsbijeenkomsten en informatiebijeenkomsten georganiseerd. Meer dan 120 molenaars zijn geïnformeerd over welke mogelijkheden de maatschappelijke stage biedt voor hun molen.

Voor de definitieve sluiting van Erfgoed Nederland zal nog een kwantitatief onderzoek uitgevoerd worden. Uit een onderzoek van Kunstfactor blijkt dat het aantal stageplaatsen binnen de amateurkunstsector inmiddels meer dan verdubbeld is. Er lopen nu 6.500 scholieren stage bij amateurkunstverenigingen. Jongeren zeggen dat ze de stages als zinvol en blikverruimend ervaren.

bit.ly/egip2012

>> KB verwerft zeldzame liedboekjes

In één week kon de Koninklijke Bibliotheek twee uiterst zeldzame zeventiende-eeuwse geestelijke liedboekjes aanschaffen. Ze vormen een welkome aanvulling op de ruim 3.500 liedboeken die de KB al bezit. Bovendien zijn ze ook voor gespecialiseerde onderzoekers nieuw en verrassend, aldus Louis Grijp, hoofd van het Documentatie- en Onderzoekscentrum van het Nederlandse lied bij het Meertens Instituut.

Tot 11 maart liggen beide boekjes in de Verdieping van Nederland, de gezamenlijke tentoonstellingsruimte van de KB en het Nationaal Archief. Na afloop van de tentoonstelling worden de liedboekjes gedigitaliseerd in het project dat de KB uitvoert in samenwerking met ProQuest.

Foto: Eelke Dekker

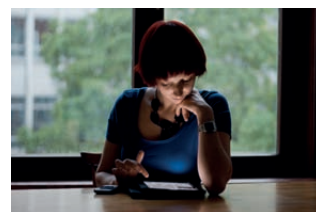

>> 'Consument zuinig op privégegevens'

Nederlanders zijn niet bereid privégegevens en informatie over hun surfgedrag achter te laten bij adverteerders als ze in ruil hiervoor gratis content krijgen of goedkoper uit zijn. Uit wereldwijd onderzoek dat KPMG jaarlijks onder bijna tienduizend consumenten verricht, blijkt dat bijna tweederde van de Nederlanders zijn gegevens niet inruilt voor een goedkopere deal. Buiten Nederland is een meerderheid van de consumenten hiertoe wel bereid.

Nederlanders zijn ook niet bereid om advertenties op hun mobiele apparaat te ontvangen als ze in ruil daarvoor goedkopere producten of gratis content kunnen krijgen.

Foto: Sander Spolspoel

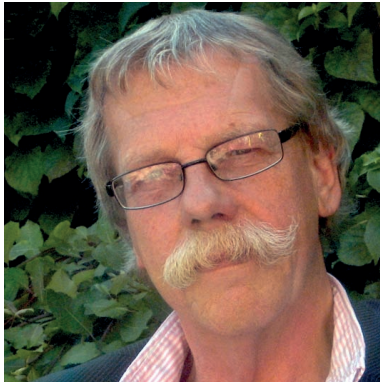
GELEZEN

Delen is het nieuwe hebben en toegang is belangrijker dan bezit

Trendwatcher Tony Bosma van Extendlimits.nl in Vrij Nederland 1/2012

Q & A

Stichting OIKN, met als belangrijkste wapenfeit de organisatie van twaalf Online Conferenties, wordt opgeheven. Huidig secretaris Rob Klaverstijn vertelt.

Waarom was het congres OIKN belangrijk?

In 1986 werd op initiatief van de NVB, Vogin en NBLC in De Doelen te Rotterdam de eerste Nederlandse Online Conferentie gehouden (toen naar de geest van de tijd in de nieuwe spellingsvoorschriften de Online Informatie Konferentie Nederland genoemd). De conferentie was geïnspireerd op de jaarlijkse Online Conferentie in Londen, waar opvallend veel Nederlanders, veelal afkomstig uit het hoger management uit de grote wetenschappelijke en speciale bibliotheken, acte de présence gaven. In die tijd waren (grootschalige) conferenties een belangrijk middel om geïnformeerd te worden over ontwikkelingen in het vakgebied en om kennis te maken met nieuwe producten en diensten. Vanuit de gedachte dat ook het middelmanagement en de werkvloer behoefte hadden aan een dergelijk evenement, is de Nederlandse variant geboren. Motto: vóór en dóór vakgenoten. In de loop van de jaren is een mooie reeks succesvolle conferenties georganiseerd, twaalf keer op rij waarbij, behalve lezingen, productpresentaties en beurs, ook het sociale aspect van elkaar ontmoeten een belangrijke plaats innam.

Wat heeft een rol gespeeld bij de beslissing om na de twaalfde editie niet meer door te gaan?

Terugkijkend heeft een opeenstapeling van tegenvallers en problemen, vooral buiten het bestuur van de stichting om, ervoor gezorgd dat OCN 2008 met name in financieel opzicht teleurstellend is verlopen. Het aantal deelnemers was wat lager dan bij vorige edities en onrust in de aanloop naar de conferentie leverde negatieve publiciteit op. Inhoudelijk hebben we op het programma meest positieve reacties gekregen. Voor de organisatoren was er dan ook geen reden om er (toen meteen al) mee te stoppen. In het voorjaar van 2009 is met oude en nieuwe partners overlegd over de opzet van een OCN 2010. De sombere economische vooruitzichten voor 2010 hebben ertoe geleid daarvan af te zien en de situatie in 2011 opnieuw te bekijken. In deze economische omstandigheden, waarbij sponsoring steeds moeilijker wordt, en gezien de veranderde appreciatie van meerdaagse conferenties, levert dit nu het besluit om de OIKN te ontbinden.

Zijn er nu voldoende alternatieven voor dergelijke congressen?

Het zou te ver gaan om te stellen dat er geen plek meer is voor (meerdaagse) conferenties. Maar grote, algemene conferenties hebben het steeds moeilijker gekregen, zie bijvoorbeeld de Londense Online en de Amerikaanse ALA Annual conference, waar het aantal deelnemers de afgelopen jaren is teruggelopen. Toch zal er altijd plek blijven voor compacte, inhoudelijke conferenties die gericht zijn op specifieke doelgroepen. Het aantal van deze kleine bijeenkomsten is groot en voor elk wat wils op ons vakgebied. In die zin heeft de betekenis van de OIKN in haar oorspronkelijke doelstelling nu geen extra aantrekkingskracht meer.

Hoe gaan jullie de overgebleven middelen dit jaar besteden?

De NVB viert dit jaar haar 100-jarig bestaan. In overleg met de NVB worden de overgebleven middelen gebruikt om, geheel in lijn met de statuten van de Stichting OIKN, twee bijzondere activiteiten financieel te ondersteunen, waarna de OIKN wordt opgeheven. In augustus van dit jaar organiseert de NVB een internationale IFLA pre-conferentie samen met beroepsverenigingen over de hele wereld. Daarnaast wordt gedurende drie jaar een partnerprogramma met de beroepsvereniging uit het Nederlands Caraïbisch gebied en uit Nepal gestart, zodat ook deze vakgenoten zich verder kunnen ontwikkelen.

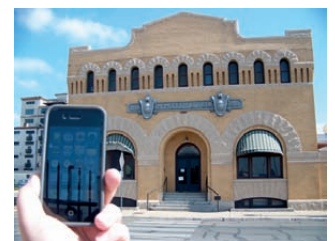
Onderzoek naar mobiel gebruik Europeana

Toegang tot culturele informatie verandert snel door het toenemende gebruik van smartphones en tablets. In Frankrijk is al 23 procent van de bezoeken aan de erfgoedportal Europeana mobiel. Dat staat in het nieuwe rapport Culture on the Go dat geschreven is door het Britse webonderzoeksbureau CIBER Research in opdracht van Europeana. Volgens CIBER zal het groeiende gebruik van mobiele apparaten invloed hebben op het ontwerp van websites zoals Europeana.

Mobiele gebruikers hebben behoefte aan een simpeler en lichtere interface. Dat blijkt uit de analyse van de gegevens van tienduizenden mobiele bezoeken aan Europeana. Mobiele gebruikers gedragen zich anders op de erfgoedportal dan mensen die de site via een desktop-pc of een laptop bezoeken. Ze zijn gericht op zoek naar informatie en bezoeken minder pagina's.

Europeana trok in de periode september 2010-augustus 2011 drie miljoen bezoekers. Uit het onderzoek van CIBER blijkt dat de meeste gebruikers vooral zoeken naar culturele informatie uit hun eigen land. Verder meldt CIBER dat het grootste deel van de bezoekers via Google en social media zoals weblogs, tweets en Facebook-berichten binnenkomt.

Rapport Culture on the Go: bit.ly/eurgoo

Met de iPhone voor het museum

Foto: Sarah Page

Digitaal lezen in bad

Zonder risico op waterschade een krant of een boek lezen in bad kan binnenkort ook digitaal. Ook onder water bellen is geen toekomstmuziek meer. Fujitsu brengt een serie waterdichte tablets en smartphones op de markt.

De meest luxe waterproof tablet draait op het open besturingssysteem Android, beschikt over twee camera's en een krachtige antenne zodat internetbereik vrijwel altijd te vangen is. Het apparaat is onder meer geschikt voor ebooks, digitale tijdschriften, surfen en social media-contacten. <

Waterdichte tablet van Fujitsu

>> Google sluit groot zakelijk contract

110.000 werknemers van de Spaanse bank Banco Bilbao gaan Google Apps gebruiken. De bankiers gaan onder meer mailen met Gmail, hun agenda bijhouden met Google Calendar en documenten schrijven met Google Docs. Het is het grootste zakelijke contract voor Google sinds de oprichting van het bedrijf in 1998.

Een woordvoerder van de bank, die kantoren in 26 landen heeft, zei tegen financieel persbureau Bloomberg dat Google goedkoper is dan andere bedrijven en dat de bank veel vertrouwen heeft in de beveiliging die het zoekbedrijf biedt. <

#IPLINGO

Het vak van informatieprofessionals wordt continu verrijkt met nieuwe woorden. In de kersverse rubriek #iplingo bespreken we steeds zo'n trendwoord. In de eerste aflevering: #collectievissen.

Collectievissen

Waar denk je aan als iemand je uitnodigt voor 'collectievissen'? Beelden van hengels, waterschade, grijpgrage handen en zilversjes kwamen op mijn netvlies, toen ik het las. Het #-teken dat erbij stond, deed de nabijheid van Twitter vermoeden. Nog viel het kwartje niet. En dan is er Google voor de verlichting.

Het Afrika Museum haalde #collectionfishing naar Nederland – vertaalde het in #collectievissen en ging voor de première. Elke dinsdag wordt een thema, bijvoorbeeld 'winter' bekendgemaakt. Followers worden spelers (museummedewer-

kers én publiek) en gaan aan de slag om er toepasselijke museumobjecten bij te vinden. Links en foto's, verwijzend naar collecties, tweet men weer rond. That's it. Inzicht: hoe beter je collectie digitaal ontsloten is, hoe meer hits je kunt verwachten. Het belang van sociaal 'taggen' is bevestigd. Een trend in museumland was geboren. De formule 'simpel idee' + 'sociaal medium' levert opnieuw een toepassing met de X-factor. Openbare collecties van musea krijgen meer 'traffic', het cultureel veld meer cohesie en de 'crowd wordt gesourced', om eens een mooi

anglicisme te gebruiken. Chic toch, dat tekstweets verleiden tot herwaardering van visuele parels uit onze culturele geschiedenis.

Hoewel we bijna direct op de hoogte kunnen zijn van veel dat in de wereld speelt, kostte het dit simpele spel twee jaar om van Australië naar Nederland over te waaien. Even taande mijn vertrouwen in de techniek. Gelukkig reageerde de vooralsnog onbekende initiatiefnemer – @museumvictoria – met een welkomsttweet op de allereerste #collectievissen. De cirkel is rond, de verbinding en mijn vertrouwen hersteld. Jurn Glazenburg (@pietjebel) <

Foto: Wikimedia

Kantoor van de Banco Bilbao in Madrid

>> Universiteiten vangen 65 miljoen euro aan boetes

Britse universiteiten hebben de afgelopen jaren 50 miljoen pond (65 miljoen euro) ontvangen aan boetegelden wegens te laat terug gebrachte bibliotheekboeken. De Leeds University kreeg 1,8 miljoen pond. De boetes zijn laag, maar de grote aantallen te laat geretoureerde boeken zorgen voor de hoge bedragen. 300.000 boeken van Britse universiteitsbibliotheken raakten de afgelopen jaren zoek. Oxford University is ruim 20.000 boeken kwijt. <

Foto: Tim Green

University of Leeds

Mail suggesties naar redactie@informatieprofessional.nl of tweet met hashtag #iplingo @ipnieuws

Inhuren van informatie-professionals wordt nu nog flexibeler

- ☒ werving en selectie
- ☒ uitzenden en detacheren
- ☒ loopbaanbegeleiding
- ☒ talent ontwikkeling

Bel voor meer informatie of persoonlijk advies:
Marlous Weening-Landman 010-2060263

INGRESSUS
Werving Selectie & Detachering

www.ingressus.nl

Doorbraak in het zoeken door 'onleesbare' teksten

Groningse onderzoeker ontwikkelt algoritme voor ongestructureerde teksten en losse notities.

Zoekmachines kunnen nu ook deze aantekeningen begrijpen

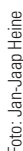
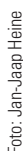
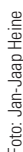

Foto: Kevin Lawver

Onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen hebben een techniek ontwikkeld om snel relevante informatie te filteren. Het gaat dan om lappen tekst die helemaal niet geschreven zijn om van a tot z te lezen. Dankzij de nieuwe methode kunnen nu ook nauwelijks gestructureerde teksten, losse notities en intern bedoelde documenten worden gescand. De bedenker van deze vorm van kunstmatige intelligentie is Ashwin Ittoo. Hij verwacht dat de algoritmen die hij heeft ontwikkeld zeer breed toepasbaar zijn, onder meer door zoekmachines als Google. Ittoo promoveerde op 5 januari jl. op zijn algoritme aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde. Het was al mogelijk een computer goed leesbare teksten, zoals nieuwsberichten en wetenschappelijke artikelen, te laten begrijpen en er relevante informatie aan te onttrekken. Deze vorm van geautomatiseerde tekstanalyse kan dankzij It-

too's onderzoek nu ook worden toegepast op in telegramstijl geschreven informele kladjes, vol spel- en grammaticafouten, zoals klachtenformulieren van klanten of interne memo's. Ittoo testte en ontwikkelde zijn zoekalgoritmes onder meer bij Philips Health Care en Bang&Olufsen. Beide bedrijven gebruiken inmiddels prototypes van zijn zoektechniek om hun bedrijfsinformatie, bijvoorbeeld over klanttevredenheid, te verfijnen. Hoewel de techniek is ontwikkeld bij bedrijven in consumentenelektronica, is deze veel breder toepasbaar, onder meer in medische dossiers, in financiële documenten, bij terrorismebestrijding en in zoekmachines. Ittoo stelt vast dat zoeken via Google vaak zeer veel resultaten oplevert, waardoor de behoefte bestaat die trefzeker te kunnen filteren. De onderzoeker verwacht dat zijn algoritmes daarbij behulpzaam zijn.

Too much to know

In die veertig jaar is wel veranderd dat, dankzij Google en Web-scale Discovery Tools, alles nu binnen enkele milliseconden vindbaar is, zonder tussenkomst van slimme informatiespecialisten. Maar werken we daardoor ook efficiënter? Besteden we minder tijd aan vergaren en selecteren van informatie? Aan vergaren waarschijnlijk wel. Of worden we ook hebberiger en willen we net als vrouwtje Piggelmee steeds meer? Dan moeten we weer strenger wieden en selecteren. Maar of we ons werk sneller en vooral beter zijn gaan doen dan veertig jaar geleden, weet ik niet. Ik moet dan altijd denken aan de vorig jaar overleden psycholoog Wagenaar die ons voorhield dat we vanzelf roekelozer gaan rijden als verplichte veiligheidsgordels ons een gevoel van extra veiligheid geven. Met ons informatiegebruik gebeurt vast net zoiets.

Amazon verover't Europa (en dit jaar Nederland)

Verschillende bronnen meldden onlangs dat Amazon in 2012 een Nederlandse versie van zijn succesvolle website zal lanceren. Wat zijn de mogelijke gevolgen voor het Nederlandse boekenlandschap en voor de bibliotheekwereld in het bijzonder? 'We moeten in elk geval nadenken over een strategie.'

Edwin Mijsbergen

Het nieuws over internet en technologie wordt de laatste jaren gedomineerd door een kleine groep van succesvolle bedrijven. Denk aan Google, Apple en Amazon. Ze halen veelvuldig het nieuws met bedrijfsovernames, het lanceren van nieuwe diensten en producten én indrukwekkende omzetcijfers. Boekte Google in 2010 een omzet van 29,3 miljard dollar (8,5 miljard dollar winst), Apple haalde in datzelfde jaar 108,2 miljard dollar binnen (waarvan 25,9 miljard dollar winst) en Amazon zette 34,2 miljard dollar om (waarvan 1,41 miljard dollar winst). In tegenstelling tot Google en Apple is Amazon in Nederland nog niet erg actief. Maar daar lijkt in 2012 verandering in te komen. Afgelopen december meldten verschillende bronnen, waaronder *NRC Handelsblad*,¹ dat deze wereldwijde

'Amazon beschouwt zichzelf als een technologiebedrijf'

marktspeeler binnen enkele maanden een Nederlandse versie van zijn succesvolle website zal lanceren. Na de nieuwsberichten van het afgelopen jaar – Amazon verkoopt nu meer ebooks dan hardcovers, heeft inmiddels miljoenen eigen ereaders en tablets over de toonbank zien gaan en richt zich nu ook op het uitgeven en uitlenen van boeken – roept dit de vraag

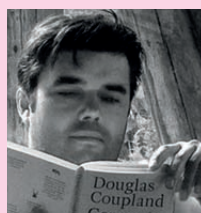
op of de Nederlandse boekenwereld moet vrezen voor Amazons plannen.

Meer dan een boekwinkel

In de boeken- en dus ook in de bibliotheekwereld zijn we geneigd Amazon vooral te beschouwen als een succesvolle online boekhandel. Zelf ziet deze onderneming dat anders: zij noemt zichzelf een technologiebedrijf.² Al had baas Jeff Bezos ooit als doel online toegang te bieden tot alle boeken van de wereld, net zoals Google online toegang wilde bieden tot alle informatie van de wereld. Inmiddels doet Bezos' bedrijf veel meer dan dat. Een kleine greep:³

- > de webwinkel (van boeken tot groenten);
 - > goederendistributie voor derden via eigen distributiecentra;
 - > Amazon Publishing (uitgeverij);
 - > opslagdiensten (cloudcomputing en webhosting via Amazon Simple Storage Service (Amazon S3) en Amazon Elastic Compute Cloud (Amazon EC2));
 - > electronica (ereaders en tablets);
 - > Amazon MP3 (muziekdienst).
- Maar liefst 40 procent van Amazons omzet vloeit voort uit het zogenaamde

Wie is...

Edwin Mijsbergen is freelance informatiespecialist. Hij blogt op www.edwinmijnsbergen.nl.

‘Amazon heeft een sterke positie verworven op de ereader- en tabletmarkt’

tingtarief voor ebooks te zullen verlagen van 15 naar 3 procent.⁴

Deze ontwikkelingen zijn een bedrijf zoals Bol.com niet ontgaan. Het is niet voor niets dat deze marktspeler onlangs de houding van Nederlandse consumenten ten opzichte van mogelijke buitenlandse, toekomstige concurrenten liet onderzoeken.⁵ Bovendien overweegt Bol bezorgdiensten naar het model van Amazon Prime te introduceren. Amazon Prime biedt voor 79 dollar per jaar gratis en snelle levering van producten, alsmede toegang tot streams van zowel films als series en tot de leendienst voor ebooks.

Ereaders en tablets

Amazon is niet alleen concurrerend als het gaat om een groot en goedkoop aanbod van (e)boeken, het bedrijf heeft ook een sterke positie verworven op de ereader- en tabletmarkt. In 2007 lanceerde Amazon de Kindle, een ereader die het bijzonder goed deed in de Verenigde Staten. Die ontwikkeling werd door veel vakgenoten, deels terecht, omschreven als een typisch Amerikaanse, maar zij legde wel de basis voor de hardwareproductie in de jaren erna.

In 2011 lanceerde Amazon de Kindle Fire,

Associates-programma: doorverwijzingen naar Amazon.com door andere webwinkels, die daarvoor betaald krijgen zodra het product wordt verkocht. Het bedrijf is inmiddels ook gestart met een European Fulfilment Network, een netwerk dat de afhandeling van online bestellingen uit handen moet nemen van derden. Het vormt de basis voor een mondiaal netwerk.

Amazon heeft het nieuws over de plannen voor ons land nog niet bevestigd, maar er zijn aanwijzingen dat de Nederlandse website in de loop van 2012 live gaat. De distributie zal waarschijnlijk vanuit Duitsland plaatsvinden. Een interessant detail is dat Amazon mogelijk concurrentievoordeel zal halen uit het feit dat het ook een vestiging in Luxemburg heeft. Dat land kondigde onlangs aan het belas-

'In 2011 lanceerde Amazon een uitleenservice voor ebooks uit het aanbod van Amerikaanse openbare bibliotheken'

Mijlen vooruitlopen op bibliotheken

Staatssecretaris Zijlstra schreef op 7 december 2011 in een brief aan de Tweede Kamer dat er eind 2012 één landelijke digitale bibliotheek moet zijn. Hij is bereid om daarvoor een bedrag tussen de 15 en 30 miljoen beschikbaar te stellen, onder meer voor ebooks die door openbare bibliotheken kunnen worden uitgeleend (al dan niet in samenwerking met Nederlandse uitgevers, die begin 2012 ook hun eigen online platform voor ebookdistributie willen lanceren). Maar wat gebeurt er als Amazon nog meer voet aan de grond krijgt in Europa? Dan zal het de concurrentie in elk geval agressief aan durven gaan. Het bedrijf heeft een reputatie op dat gebied. Als dat gebeurt, zullen de prijzen van hardware en digitale boeken waarschijnlijk snel dalen. De kans is groot dat Amazon daarin voorop zal lopen – en daarmee veel consumenten voor zich zal weten te winnen.

Het is in dit kader belangrijk om te beseffen dat Amazon al veel meer platformen, technologie en financiële middelen tot zijn beschikking heeft dan alle Europese bibliotheken tezamen. In het derde kwartaal van 2011 maakte Amazon 44 procent meer omzet dan in dezelfde periode een jaar eerder. Die omzet bedroeg in het jaar 2010 zoals gezegd 34,2 miljard dollar. Door de investeringen in de Kindle Fire werd er weliswaar 74 procent minder winst gemaakt, maar het moge duidelijk zijn: 30 miljoen euro voor een Nederlandse digitale bibliotheek valt in het niet bij de budgetten van Amazon.

Amazon biedt ook tweedehandsboeken aan en werkt sinds 2007 samen met Amerikaanse universiteitsbibliotheken om zeldzame boeken opnieuw uit te geven. Dé internationale zoekmachine voor zeldzame boeken en oude drukken is Bookfinder.com – en sinds 2008 in bezit van Amazon. In 2005 kocht Amazon ook Booksurge.com, een platform voor printing on demand en doe-het-zelf-uitgevers. Het bedrijf is eveneens in het bezit van, of heeft aandelen in Shelfari, LibraryThing en andere bekende boekencommunity's. Het zijn stuk voor stuk activiteiten die bibliotheken ook graag zouden ontplooiën, maar om verschillende redenen niet, of niet snel genoeg, hebben kunnen uitvoeren.

een tablet-pc die de concurrentie aan moet gaan met de succesvolle iPad van Apple. Veel goede recensies krijgt het apparaat niet, maar de verkoop verloopt ondertussen uiterst voorspoedig. Op 15 november, een maand na de lancering, meldde Amazon dat er ongeveer één miljoen Kindles per week de deur uitgaan. Dat er met de verkoop van het 199 dollar kostende hebbeding 10 dollar verlies per stuk wordt gemaakt – de eerste maand was dus goed voor een derving van 40 miljoen dollar – doet voor het bedrijf niet ter zake. Door 300 dollar onder de verkoopprijs van de iPad te gaan zitten, slaagt Amazon daar waar bedrijven als HP en Samsung tot nu toe faalden. De nieuwe Kindle is een concurrent geworden voor Apple, dat nu tot het inzicht is gekomen dat een tablet met een kleiner formaat ook succesvol kan zijn. Misschien nog wel belangrijker dan dat: Jeff Bezos beschouwt de Kindle Fire niet als iPad-killer. Uit een interview in *Wired Magazine*:⁶

'Apple is fundamentally a hardware company [...]. The iPad's design, marketing, and product launches all emphasize the special character of the device itself, which the company views as a successor to the PC – complete with video-chat capabilities and word-processing software. Amazon, on the other hand, is a content-focused company [...] and the fire-sale-priced Fire is designed to be pri-

marily a passport to the large amount of that content that's available digitally. [...] Indeed, Bezos doesn't consider the Fire a mere device, preferring to call it a "media service". While he takes pride in the Fire, he really sees it as an advanced mobile portal to Amazon's cloud universe.'

In juli 2010 maakte Amazon bekend dat het, dankzij een prijsdaling van de Kindle, voor het eerst meer ebooks had verkocht dan papieren boeken. Die cijfers gaven een wat vertekend beeld (het betrof alleen hardcovers), maar waren desondanks veelzeggend. De markt voor het digitale boek leek op eens volwassen te zijn geworden.

Ook als speler op de boekenmarkt gedraagt Amazon zich steeds volwassener. Het bedrijf deed onlangs stof opwaaien in de Amerikaanse bibliotheekwereld. In september 2011 lanceerde⁷ Amazon, in samenwerking met ebookdistributeur Overdrive, een uitleenservice voor ebooks uit het aanbod van meer dan 11.000 Amerikaanse openbare bibliotheken. Die strategie is even controversieel als die van Google met Google Books een paar jaar geleden. De een vreest dat de rol van bibliotheken spoedig zal zijn uitgespeeld door de macht van deze grote bedrijven, de ander beschouwt het juist als een uitgelezen kans om een groot publiek te bereiken met online platformen die hun succes al hebben bewezen.

Als Amazon de strijd aangaat met bibliotheken, zal het niet eenvoudig zijn om met dit multimediabedrijf te concurreren.⁸ Zelfs niet als men inzet op de eigen 'long tail' (de bibliotheekcollecties die nog niet zijn gedigitaliseerd en ook niet in het bezit zijn van Google en Amazon) of op het faciliteren van lokale en regionale uitgaven. Want ook daar heeft Amazon ervaring mee. Bovendien kan het bedrijf de auteurs betalen.

Samenwerken met Amazon...

Is de samenwerking tussen bibliotheken en Amazon, naar het model van de samenwerking van het bedrijf met ebook-distributeur Overdrive in de Verenigde Staten, wellicht een oplossing? Kees Hamann, directeur van de Openbare Bibliotheek Vissingen, denkt van wel: 'Er wordt vaak gedacht dat bibliotheken hun bestaansrecht ontlenen aan uitleningen, maar het is eigenlijk altijd een stiefkindje geweest. Bibliotheken zouden dat idee moeten loslaten. Omdat de distributie van boeken digitaal steeds eenvoudiger wordt en er op termijn zelfs helemaal geen distributie meer hoeft te zijn, is het weinig klantvriendelijk om mensen naar de eigen websites van de bibliotheken te leiden.' 'Aanbod via één centraal punt is logischer. Omdat er aan boeken nu eenmaal geld verdiend kan worden, moet je dat centrale aanbod van ebooks aan de markt over durven laten. Dus ook aan Amazon of Bol. Als bibliotheken vervolgens de helft van hun jaarlijkse inkomsten (een bedrag tussen de 100 en 300 miljoen euro) zouden betalen aan een van die bedrijven, dan is dat bedrijf daarmee in ieder geval verzekerd van een belangrijke inkomstenbron en beschikken bibliotheken meteen over de gewenste distributiekanaal en de benodigde software. De bibliotheken bezorgen het bedrijf dan ook nog eens vier miljoen klanten (de leden), terwijl zij zelf zorgen voor de marketing onder die doelgroep en voor zaken als leesbevordering en het vervullen van een centrale, faciliterende rol voor "de meeproducerende consument", aldus Hamann.

...of met Google

Bibliotheken, uitgevers en andere spelers op de boekenmarkt moeten kiezen voor een eigen strategie, een vorm van samen-

werking of een combinatie van die twee. Ze moeten één ding in ieder geval niet doen: Amazon negeren. Wat dat betreft zou het nog wel eens waardevol kunnen zijn dat de Koninklijke Bibliotheek (KB) een samenwerkingsverband is aangegaan met Google, eveneens een commercieel bedrijf (Google Books is in verschillende landen inmiddels getransformeerd tot online boekwinkel). Doordat openbare bibliotheken samenwerken met de KB, maken zij in ieder geval deel uit van een 'kamp' dat over macht en middelen beschikt.

Zijn hand overspelen?

Wat de Europese plannen zijn van Amazon, weet nog niemand. Misschien heeft Amazon wel het beste voor met bibliotheken. En als dat niet zo is, mag je aannemen dat het publieke domein niet zomaar gekaapt kan worden. Het is echter riskant om daarop te vertrouwen. Het is een beetje als blijven praten over vrede terwijl een naburig land al zijn troepen heeft verzameld langs de grenzen van jouw land. Je ontkomt in ieder geval niet aan het nadenken over een strategie.

De kans bestaat dat Amazon op een gegeven moment zijn hand overspeelt. Het bedrijf mag dan rijk en machtig zijn, de gekozen strategieën worden nu wel zeer agressief. Zo gaf Amazon klanten die vanuit een fysieke winkel een product via de app van Amazon bestelden, vijf dollar korting. Over deze actie schreef de Nederlandse uitgever Timo Boezeman:⁹ 'Een slimme zet van Amazon, zou je denken. Maar op de langere termijn, en strategisch gezien, een heel domme. Waarom? Omdat op deze manier Amazon, net als Microsoft een paar jaar geleden, onderwerp van een diepgaand onderzoek zou kunnen worden naar misbruik van hun enorme marktaandeel. Je zou kunnen zeggen dat ze bezig zijn hun eigen graf te graven.' Het is een interessante observatie. Boezeman heeft misschien gelijk. Maar zelfs als Amazon (en Google) worden aangepakt, blijft het riskant om daar je hoop op te vestigen. De kans is namelijk groot dat het niet meer dan uitstel van executie is. Als bibliotheken en andere erfgoedinstellingen de strijd aan willen gaan, kan dat alleen op Europees niveau. En met veel geld. Als dat geen optie is, geniet samenwerking de voorkeur. If you can't beat 'em... <

'Amazon heeft veel meer platformen, technologie en financiële middelen tot zijn beschikking dan alle Europese bibliotheken tezamen'

Noten

- 1] www.nrc.nl/nieuws/2011/12/02/amazon-com-begint-amazon-nl/.
- 2] Interview met Werner Vogels op Fast Moving Targets: goo.gl/E4zvN.
- 3] Een volledig overzicht van de diensten en producten is onder meer te vinden op Wikipedia: en.wikipedia.org/wiki/Amazon.com#Products_and_services.
- 4] www.thebookseller.com/news/luxembourg-vat-move-could-lower-kindle-prices.html.
- 5] *Emerce*: Bol.com bereidt voor op toename buitenlandse concurrentie: goo.gl/UF2GL.
- 6] www.wired.com/magazine/2011/11/ff_bezos/all/1.
- 7] *Wall Street Journal*: Amazon, Now a Book Lender goo.gl/kXNRy.
- 8] Competing with Amazon is not an easy thing to do goo.gl/a1R9p.
- 9] boekeman.blogspot.com/2011/12/is-dit-een-gevalletje-groothedswaanzin.html.

Verder lezen

- > Jaarverslagen Amazon: goo.gl/II2fz
- > De geschiedenis van Amazon als tijdlijn: goo.gl/yhzDh

Contentcuratie: wapen tegen informatieoverload of nieuwe vervuiling?

Contentcuratie is een van de belangrijkste digitale trends van het moment. Curatiesites groeien net zo snel als Facebook in de begin dagen. Volgens sommige internetdeskundigen is het verzamelen, bewaren en thematisch rangschikken van digitale informatie een goed wapen in de strijd tegen informatieoverload. Andere experts zien contentcuratie, ook wel webcuratie genoemd, als een belangrijke stap in de evolutie van het zelfpubliceren op het web.

Marie-José Klaver

**‘Curatiesite
Pinterest groeit
verhoudingsgewijs net
zo snel als Facebook
in de begin dagen’**

Dagelijks maken tienduizenden mensen een eigen krantje met korte samenvattingen van en links naar nieuwsberichten en artikelen die ze op het web zijn tegengekomen. De content is volgens de samenstellers de moeite van het bewaren en delen waard. Omdat contentcuratie niet alleen over verzamelen gaat, maar ook over delen wordt ook wel van social curation gesproken.

De belangstelling voor curatiesites groeit sterk. Pinterest, een van de nieuwste verzamelprogramma's, zag zijn aanwas in de laatste zes maanden van 2011 met 40 procent groeien. In december trok Pinterest 11 miljoen bezoekers per week. Verhoudingsgewijs groeit de site net zo snel als Facebook in de begin dagen. Facebook telt nu bijna een miljard gebruikers.

Het verzamelen en bundelen van artikelen is natuurlijk niet nieuw. Documentalisten en andere informatieprofessionals doen dat werk al vele decennia. Nieuw is wel dat de huidige informatieverzamelaars helemaal geen opgeleide informatieprofessionals zijn. In de meeste gevallen verzamelen ze de informatie ook niet in opdracht van een werkgever of voor (wetenschappelijk) onderzoek. Ze verzamelen omdat ze een bepaalde interesse hebben én omdat het zo gemakkelijk kan.

Gemak

Digitale content verzamelen is de afgelopen jaren heel eenvoudig geworden. Verzamelaars hoeven geen bookmarkverzamelingen meer aan te leggen in hun browser. Zelfs social bookmarksites als Diigo en Delicious zijn niet meer nodig. Nieuwe toepassingen als Scoop, Flipboard en Pinterest (zie het kader voor meer uitleg over deze programma's) maken verzamelen nog eenvoudiger. Via het automatisch laten volgen van een hashtag op Twitter (bijvoorbeeld #onderwijs of #bibliotheek) is het al mogelijk om elke dag een persoonlijke digitale krant te publiceren. Wie een selectie uit meerdere bronnen (denk aan Facebook en RSS-feeds) wil en meer eigen inbreng bij de selectie, kan een plug-in in de browser installeren en op een knopje drukken om content toe te voegen.

Naast het gemak speelt ook het mooie design van contentverzamelingen een rol. Vrijwel alle beschikbare curatieprogramma's voorzien de linkcollecties van een fraai magazineachtig uiterlijk, dat in niets lijkt op de saaie lijsten van bijvoorbeeld Diigo en Delicious. Wie gebruik maakt van curatiesoftware, hoeft niet zoals bij bijvoorbeeld Blogger en WordPress zelf

Programma's voor contentcuratie

Scoop www.scoop.it
Werkt met onder meer Twitter, Facebook, LinkedIn en Google +. Geeft ook suggesties van artikelen en foto's die toegevoegd kunnen worden aan de verzameling van de gebruiker. Laat de curator zijn verzameling delen via Twitter, Facebook en Twitter en biedt ook RSS-mogelijkheden.

Snip.it www.snip.it
Nog in bètaversie. Inloggen via Facebook. Artikelen, tweets, weblogpostings, video's, foto's enzovoort. kunnen via een klik op een button in de browser worden toegevoegd aan een persoonlijke verzameling. Elk bewaard item kan meteen voorzien worden van commentaar. Commentaar en item kunnen meteen worden gedeeld via social media.

Flipboard www.flipboard.com
Alleen voor iPhone en Ipad. Bedoeld voor mobiele gebruikers die onderweg willen vastleggen wat ze tegenkomen, om dat later in alle rust terug te lezen. Geroemd vanwege het gelikte design. Flipboard heeft ook een eigen webteam dat interessante content verzamelt voor mensen die zelf niet willen cureren.

Curated.by www.curated.by
Alleen voor Twitter. Met Curated.by kun je thematische linkbundels maken. De onderwerpen kiest de gebruiker zelf en de bundels kunnen gedeeld worden met anderen.

Pinterest www.pinterest.com
Nieuwste loot aan de stam van curatieprogramma's. Pinterest verkeert nog in het bètastadium en is momenteel *invite only*. Toch trekt de site al 11 miljoen bezoekers per week. Pinterest – de naam is een samentrekking van *pin* (punaise) en *interest* (belangstelling) – richt zich specifiek op mode en lifestyle. Gebruikers verzamelen vooral foto's die ze van een kort commentaar voorzien.

Meer curatieprogramma's: www.storify.com, www.paper.li, www.bundlr.com

Flipboard op de iPhone

Foto: Jorge Quinteros

een site in te richten met een thema en allerlei widgets.

Beeld speelt een belangrijke rol. Een interessante foto vergroot de kans dat bezoekers van contentverzamelingen doorklikken en een artikel daadwerkelijk gaan lezen. Voor nieuwssites en weblogs is dat iets om rekening mee te houden, want kop, intro en foto worden automatisch gekopieerd door contentcuratieprogramma's.

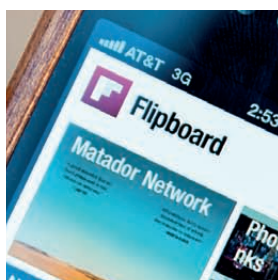
Zelf samengestelde verzamelingen kunnen weer gedeeld worden via RSS, Twitter en andere social media-kanalen. Mensen die iets bijgedragen hebben aan een verzameling, door bijvoorbeeld een link te delen, worden via een tweet op de hoogte gesteld. Zo'n tweet heeft verschillende functies: de aangesprokene weet dat zijn bericht opgenomen is in een verzameling en dus interessant gevonden wordt en de curator linkt meteen naar zijn aanklikbare verzameling. Op die manier wordt zowel de collectie van de curator onder de aandacht gebracht als het fenomeen contentcuratie zelf. Daarnaast wordt het 'merk' van de curatiesoftware genoemd.

Identiteit

Het delen van contentverzamelingen is gratis en eenvoudig, maar niet belange-

'In de meeste gevallen verzamelen contentcurators informatie omdat het zo gemakkelijk kan'

‘Met contentcuratie versterk je je persoonlijke brand’

loos. Contentcurators laten zien wat zij lezen, weten en interessant vinden. ‘Je bent wat je cureert,’ schreef technologie-website GigaOM onlangs. Techweblog TechCrunch noemt curatieprogramma’s ‘self-expression engines’.

GigaOM plaatst contentcuratie in de trend van hyperpersonalisatie. Omdat er in het Westen een homogenisering plaatsvindt en de opkomende economieën zoals China en India streven naar westerse welvaart en winkels, lijken onze levens steeds meer op elkaar. Via het web kun je je onderscheiden en dagelijks presenteren hoe uniek je bent. Je kunt je met contentcuratie gemakkelijk onderscheiden van wat de massa op Facebook en Twitter deelt. De meeste links die op sociale media-sites worden gedeeld, zijn namelijk afkomstig van de sites van de reguliere media zoals CNN en de New York Times. Als je slim cureert, is contentcuratie dus een wapen tegen de eenheidsworst waarmee je je persoonlijke brand versterkt.

Maar sociale curators zijn ook vaak lui. Hiphopster Drake is zelfs van mening dat social media en contentcuratie ervoor zorgen dat jongeren te veel binnen zitten om te bekijken en vervolgens te delen wat andere mensen doen. Ze klikken door het leven van anderen in plaats van zelf wat te beleven en te creëren.

Journalisten maken bezwaar tegen contentcuratie omdat de curators alleen samenvoegen wat andere mensen heb-

ben geproduceerd. Piet Bakker, lector Cross Media Content aan de Hogeschool Utrecht en docent Communicatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam, vindt dat mensen die andermans content overnemen toestemming zouden moeten vragen en de eventuele advertentieverdiensten zouden moeten delen met de originele maker.

Evolutie

Het gemak dat curatiesites bieden, is volgens Elad Gil, ondernemer en Twitter-werknemer, typerend voor de evolutie van de sociale media. Gil onderscheidt vier fases binnen de ontwikkeling van zelfpublicatieplatforms en social media. 1999-2004 was de tijd van de weblogplatforms. Sites als Blogger en WordPress maakten het schrijven en publiceren gemakkelijker. Een blog maken was voor iedereen weggelegd, terwijl een website meer kennis en geld vereiste.

Daarna volgde met de komst van Twitter, Facebook en MySpace van 2004 tot 2007 de periode van de status-updates. Via korte berichten op bestaande sites houden mensen elkaar op de hoogte van wat ze doen en delen ze onder meer links, foto’s, video’s en locatiegegevens.

Vervolgens treedt de fase van één-druk-op-de-knopinteracties in (2007-2010). Dat begint eigenlijk met Twitter die de retweetbutton invoert. Daarmee kunnen Twitteraars herhalen wat iemand anders heeft gezegd, zonder zelf iets te schrijven of zelfs maar te kopiëren. Ook Facebook biedt mogelijkheden op dat gebied zoals links van andere Facebookleden en van andere sites delen en liken via speciale buttons, die vaak onderaan berichten en artikelen staan en soms ernaast. Door op deze buttons te klikken brengen mensen content van buiten binnen het Facebook-netwerk of pompen ze reeds aanwezige Facebookcontent rond binnen de netwerksite. In dezelfde periode ontstaan ook de eerste curatiesites, al worden die nog niet zo genoemd. Gil wijst op Evernote, Read it Later en en Instapaper. Deze sites bieden de mogelijkheid om webcontent te bewaren en later te lezen.

Vanaf 2010 tot nu is de periode van gestructureerde en sociale curatie, aldus Gil. Sites als Paper.li, Pinterest en Scoop worden gelanceerd en trekken steeds meer gebruikers.

Vanwege de grote interesse voor Pinterest, dat zich op beeldmateriaal rond mode en lifestyle concentreert, voorspelt Gil dat social curatie dit jaar mainstream zal worden. Hij spreekt van ‘the next big thing’ voor 2012 en verwacht dat dit jaar nog meer curatiesites zullen worden gelanceerd die grote aantallen gebruikers zullen trekken.

Informatieprofessionals

Hebben informatieprofessionals het nakijken nu iedereen zijn eigen collectie waardevolle content kan aanleggen? Omdat contentcuratie zo gemakkelijk is, ligt oppervlakkigheid op de loer. Veel contentcurators verzamelen links door hun programma automatisch hashtags te laten volgen. Ook snel klikken om de dagelijkse krant gevuld te krijgen, komt veel voor.

Dergelijke contentverzamelingen dragen bij aan de informatieoverload, vooral als ze na publicatie weer gedeeld worden via de verschillende sociale media-sites en dus weer in de informatiestromen van volgers terechtkomen. Die moeten dan weer beslissen of ze op een link of een video willen klikken.

Die oppervlakkigheid biedt kansen voor informatiespecialisten en inhoudelijke deskundigen. Professionals kunnen hun toegevoegde waarde bewijzen door context te bieden en ijzersterke collecties te bieden in plaats van *at random* samengestelde linkverzamelingen.

Maar ook hier zijn kapers op de kust. In Nederland is NRC Media-startup Brainsley bezig om een curatiedienst voor en door deskundigen op te zetten. Ex-chef internet Ernst-Jan Pfauth en ex-nrc.next redacteur Ward Wijndelts zetten Brainsley bewust in de markt als een dienst tegen informatieoverload. Wie mee wil doen aan het initiatief, moet een expert zijn die andere mensen de weg wijst binnen de informatiejungle. <

Marie-José Klaver is nieuwsredacteur van InformatieProfessional.

Links

- > www.scoop.it/t/innovative-libraries
over bibliotheekinnovatie van Trudy Raymakers
- > paper.li/steeleworth/1297976346
over universiteitsbibliotheken van Michael Steelworthy

130.000 unica zichtbaar in Collectie Nederland

Zes Nederlandse bibliotheken hebben de zichtbaarheid en het gebruik van hun collecties verbeterd door de titels van hun boeken en tijdschriften op te nemen in de GGC. Daardoor kan het grote publiek de boeken makkelijk vinden via de databases Picarta en WorldCat. Een verslag van een lastig maar leerzaam conversieproject.

Jos Damen

Dit conversieproject, *Het zout in de pap*, werd deels gesubsidieerd door Stichting PICA en heeft ervoor gezorgd dat 300.000 boeken nu beter vindbaar zijn, waaronder 130.000 voor Nederland unieke titels. Door dat grote aantal zeldzame boeken werd het gelijk van Chris Andersen weer eens bewezen (zie zijn boek *The long tail*

uit 2006).¹ In dit geval vormt het grote en diverse aanbod de 'lange staart' van de wetenschappelijke bibliotheken in Nederland. De titels van de boeken, tijdschriften, digitale bronnen, veilingcatalogi en artikelen werden in een periode van twee jaar (tussen juli 2009 en september 2011) door OCLC geconverteerd vanuit zeer

uiteenlopende bestanden naar het GGC-bestand (Gemeenschappelijke Geautomatiseerde Catalogus).

Zichtbaarheid

De betrokken bibliotheken zijn alle zes lid van de Werkgroep Speciale Wetenschap-

Francesco Barbieri: Livre de portraiture.

Paris, 1642-43. Zeldzaam werk voor

figuurstudie en bron voor studie van Guercino.

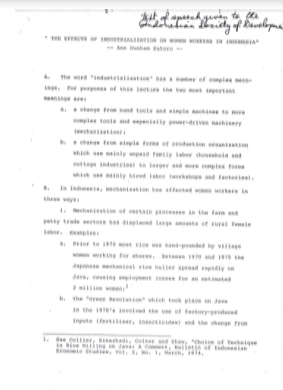

© Bibliotheek Rijksmuseum, Amsterdam

© Collectie Zuid-Afrikaans, Amsterdam

The South African flag book
(from Dias to Mandela)
uit 2008 - het enige exemplaar
van dit boek in een
Nederlandse bibliotheek

© Collectie Aletta, Amsterdam

Unieke publicatie van de
moeder van president
Obama, Ann Dunham
Sutoro. Het handschrift
rechtsboven is waar-
schijnlijk van Ann Dunham

Wie is...

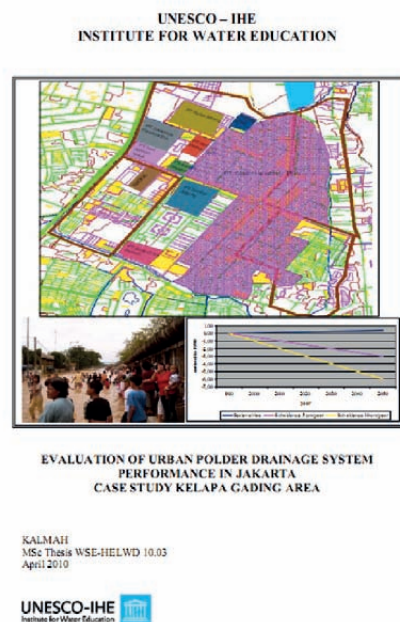
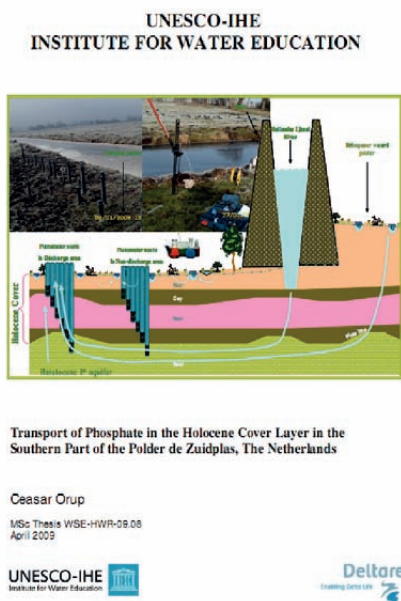
Jos Damen is hoofd van de bibliotheek en IT van het Afrika-Studiecentrum in Leiden. Hij was projectleider van het in dit artikel behandelde project *Het zout in de pap*.

**'Leg mogelijke
(financiële)
consequenties
van niet nagekomen
afspraken vast'**

* * * * *

* * * * *

'Kijk vooruit: op welke manieren zal de collectie van je bibliotheek in de toekomst gebruikt worden'

Bijzondere polderboeken uit bibliotheek UNESCO-IHE

pelijke Bibliotheken, die gelieerd is aan de NVB. In deze werkgroep hebben zich bibliotheken verzameld die bijzondere collecties in huis hebben.² De zes bibliotheken van dit project waren: de bibliotheek van het Rijksmuseum Amsterdam, Aletta en het Zuid-Afrikahuis in Amsterdam, UNESCO-IHE in Delft, Institute of Social Studies in Den Haag en het Geldmuseum in Utrecht. Projectleider was Jos Damen van het Afrika-Studiecentrum in Leiden. Belangrijkste doelstelling van de bibliotheken was het vergroten van de zichtbaarheid van de collecties voor hun (potentiële) klanten en daarmee van het gebruik

van die collecties. Met het beschikbaar komen van 130.000 unieke titels is ook de 'Collectie Nederland' (het openbaar toegankelijke culturele erfgoed in Nederland) verrijkt, zeker gezien de grote onderwerpsvariatie van deze collecties. Verder is door het project veel ervaring opgedaan met het wel en wee van conversieprojecten.

Diversiteit

Wie kijkt naar de diversiteit van de 300.000 titels waar het in dit project om draaide, ziet twee opvallende zaken. Ten eerste is er een enorm verschil in mate-

riaalsoorten: niet alleen boeken en tijdschriften, maar ook papers, databases, theses, veilingcatalogi, foto's, muntbeschrijvingen, oude drukken en tijdschriftartikelen. Ook inhoudelijk is het spectrum erg breed: dat loopt van vrouwengeschiedenis tot waterhuishouding, van Nederlandse kunst tot sociale wetenschappen en van monetaire geschiedenis tot informatie over Zuid-Afrika. Van de 293.100 geconverteerde titels zijn maar liefst 130.700 titels uniek voor Nederland: van die titels bezit de betrokken bibliotheek het enige in Nederland aanwezige exemplaar – en soms zelfs het enige exemplaar ter wereld.

Project *Het zout in de pap* samengevat

293.100 titels overgezet naar GGC / WorldCat, waarvan 130.700 (44%!) unica. De bibliotheek van het Geldmuseum bracht zelfs meer dan 75% unica in. Titels te vinden via www.picarta.nl en www.worldcat.org en via de bibliotheekcatalogi.

Bibliotheek Rijksmuseum: <http://library.rijksmuseum.nl/ri/search.pl?lang=nl>

Geldmuseum: www.geldmuseum.nl/museum/content/bibliotheekcatalogus

Institute of Social Studies: <http://opc-prd.ubib.eur.nl:8080/LNG=EN/DB=3/>

UNESCO-IHE: <http://opac-gonext.oclc.org:8180/LNG=EN/DB=2/>

Aletta: www.aletta.nu/aletta/nl/collecties/boeken

Zuid-Afrikahuis: <http://opac-gonext.oclc.org:8180/DB=4/LNG=NE/>

Unica

Dat laatste is ook goed te zien aan het verbeterde gebruik van de titels sinds ze zichtbaar zijn. De bibliotheken merken dat studenten en onderzoekers speciaal naar de bibliotheek komen om bepaalde boeken in te kijken. Aanvragen komen uit Woerden en andere plaatsen in Nederland, maar ook uit het verre buitenland. Zo kreeg de bibliotheek van het Geldmuseum al snel na de conversie aanvragen voor kopieën van unica, zowel uit Amerika (Princeton University) als uit Tokio (Waseda University Library). Het Zuid-Afrikahuis kreeg e-mails met aanvragen uit Rome. De bibliotheek van Aletta kreeg twee verschillende Ame-

rikaanse aanvragen voor een eerder zelden geraadpleegd, niet-courant werk (dat bleek een publicatie van de moeder van de Amerikaanse president Barack Obama, Ann Dunham Sutoro, te zijn). Het aantal voorbeelden is moeiteloos uit te breiden.

Stichting PICA

Conversie van metadata gaat niet vanzelf. De bibliotheken moeten zelf eerst geld en tijd investeren. Gelukkig kon in het kader van dit project voor een groot deel van het benodigde geld een beroep gedaan worden op subsidie van de Stichting PICA. Dat is een fonds dat gestart is met geld dat OCLC in 2002 en 2007 betaald heeft voor de overname van de aandelen van bibliotheekautomatiseerder PICA BV. De totale begroting van het project *Het zout in de pap* was ongeveer 100.000 euro. (Dat is exclusief bedragen voor eventuele lokale bibliotheekautomatisering, zoals een eigen catalogus of uitleensysteem. Sommige van de betrokken bibliotheken schaften parallel het door OCLC ontwikkelde GoNext aan.) De bibliotheken hebben een deel van de projectkosten zelf betaald. Het totale project is afgerond binnen de opgestelde financiële kaders.

Lessons learned

Het project is niet binnen de gestelde tijdsplanning gerealiseerd. Die tijdsoverschrijding komt enerzijds door een onderschatting van de complexiteit van de conversies van de metadata van de betrokken bibliotheken, anderzijds door een niet correct ingepland verwerkingschema. Vier punten speelden hier een rol: andersoortige beschrijvingen, vaak in an-

dersoortige databases of programmatuur, bestuurlijk draagvlak en de kwaliteit van de metadata. Dat laatste leidde er ook toe dat sommige beschrijvingen van deelcollecties niet geconverteerd zijn, zoals bij het Geldmuseum. En bij een andere organisatie zorgde een financieel probleem voor bestuurlijke spanningen – en daarmee voor een vertraging.

En als je de complexiteit van een conversie onderschat, is het logisch dat tijdsplanningen niet gehaald worden. Was dat erg? Nee, want uiteindelijk is het totaal aantal titels conform de opzet precies gehaald. Toch lijkt het als les voor de toekomst handig niet alleen de planning, maar ook mogelijke (financiële) consequenties van niet nagekomen afspraken vast te leggen. Daarmee wordt zowel OCLC als de eigen organisatie meer onder druk gezet om aan tijdslimieten vast te houden.

Aanbevelingen

Wijze raad voor bibliotheken met conversieplannen is er ook. Allereerst is het verstandig om te kijken of een conversie wel de beste methode is voor het te bereiken doel. Kijk dus eerst wat het gebruik is van de bibliotheekcollectie en van de metadata. Kan je dat gebruik niet beter op andere manieren te stimuleren? Welke onderdelen van de collectie worden al goed geraadpleegd en geleend, en welke niet? Welke doelgroepen mis je nu?

En kijk vooruit: op welke manieren zal de collectie van je bibliotheek in de toekomst gebruikt worden? Is een conversie van de metadata van de aanwezige collecties het meest geschikte middel voor dat beoogde gebruik? Gebruikt je doelgroep de databases waar de metadata in terecht komt

'Inventariseer de te converteren collecties en metadata daarvan'

(Picarta, NCC, WorldCat, catalogus), of kan je beter gaan twitteren, bloggen of Facebook gebruiken? Inventariseer nauwkeurig de te converteren collecties en de metadata daarvan: aantallen, verwerkingsvormen, kwaliteit en vorm van metadata, uniciteit. Dat lijkt een voor de hand liggende aanbeveling, maar deze inventarisatie legt vaak de zwaktes van de metadata bloot.

Kijk naar de huidige workflow en zorg dat deze workflow (verwerking nieuwe titels, eresources) in de nieuwe opzet past. Neem een beslissing over een mogelijk nieuwe catalogus en de inbreng van nieuwe titels in de GGC (GoNext, GGC, batch uploads, et cetera). Inventariseer de beschikbare (technische) kennis en menskracht. Inventariseer de beschikbare financiële middelen. Zorg zo nodig voor externe middelen. Zorg voor bestuurlijk draagvlak en – na afronding – voor publiciteit en evaluatie – inclusief die van het gebruik van de collectie. <

Toch bedreiging voor wetenschappelijke collectie Geldmuseum

Eind december 2011 werd bekend dat de rijksoverheid het Geldmuseum driekwart miljoen euro per jaar minder subsidie geeft. Het museum laat die korting bijna geheel op zijn wetenschappelijke afdeling drukken en daarvan is de bibliotheek ook slachtoffer, want de

directie heeft besloten om de deuren daarvan te sluiten. Zelfs de kwaliteit en uniciteit (meer dan 75 procent!) van de bibliotheekcollectie en het ruime gebruik dat ervan gemaakt wordt, zijn voor haar geen argumenten om de bibliotheek te behouden.

Noten

- 1] Chris Anderson: *The long tail. Why the future of business is selling less of more*. London: Random House Business, 2006.
- 2] Zie ook een eerder artikel in InformatieProfessional: Michel Wesseling en Marjet Douze: 'Unica als zout in de pap: nationale informatie-infrastructuur ter discussie'. In: *InformatieProfessional*, 10/2008.

Erfgoeddomein omarmt open data

Bij het toegankelijk maken van erfgoedcollecties doet zich momenteel een revolutie voor. Lag de nadruk eerst op het online toegankelijk maken van collecties via institutionele websites, nu verschuift de focus richting een 'open' benadering, waarbij het publiek participeert. Een andere manier waarop de erfgoedsector 'open' omarmt, is gerelateerd aan de voorwaarden waaronder collecties beschikbaar gemaakt worden. Aan de hand van een concreet voorbeeld, het Open Beelden-platform, schetsen Johan Oomen en Maarten Brinkerink de meerwaarden voor een open benadering om metadata en content beschikbaar te stellen.

Johan Oomen en Maarten Brinkerink

Grofweg kunnen 'open' projecten worden uitgesplitst in het aanbieden van data en van content. Data hebben betrekking op gegevens, zoals thesauri en beschrijvende metadata. Content is een werk, zoals een video of foto. Het woord 'open' staat bij open data en open content voor de voorwaarde dat eenieder de gegevens of werken die open beschikbaar worden gesteld, kan gebruiken, hergebruiken, bewerken en delen.

Er zijn verschillende redenen voor het op een open manier beschikbaar maken van culturele bronnen, zoals metadata en objecten. De eerste is dat hierdoor het gebruik van de collecties toeneemt. Het is van belang dat instellingen bronnen aanbieden die aansluiten bij de wensen van het publiek en bij de platforms waar het publiek gebruik van maakt. Hiermee

**'Materiaal aanbieden
onder een open licentie
is van toegevoegde
waarde voor
erfgoedinstellingen'**

neemt ook de maatschappelijke impact en relevantie van een instelling toe.

De tweede motivatie is gerelateerd aan het principe dat bekendstaat als Joys' Law; het maakt niet uit wie je bent, de meeste slimme mensen werken voor iemand anders (Lakhani, 2007). Met andere woorden: innovatie in de erfgoedsector wordt

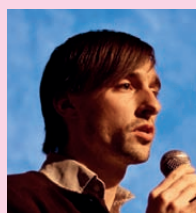
gestimuleerd door externe partijen in staat te stellen diensten te ontwikkelen op basis van de open beschikbare bronnen. Het is aannemelijk dat deze diensten van hogere kwaliteit en diversiteit zijn, dan wanneer deze uitsluitend door de instellingen zelf worden ontwikkeld.

Het openstellen van data en content heeft ook een bredere politiek/economische context. Zo zijn open data een belangrijke pijler onder Europees beleid rondom hergebruik van overheidsinformatie. De notitie 'Open gegevens: Motor voor innovatie, groei en transparante governance' die in december 2011 gepubliceerd werd, benadrukt het belang van open toegang tot informatie die overheidsinstanties produceren en verzamelen of waar zij voor betalen (bijvoorbeeld publiek gefinancierd onderzoek). Dat omvat onder meer geo-

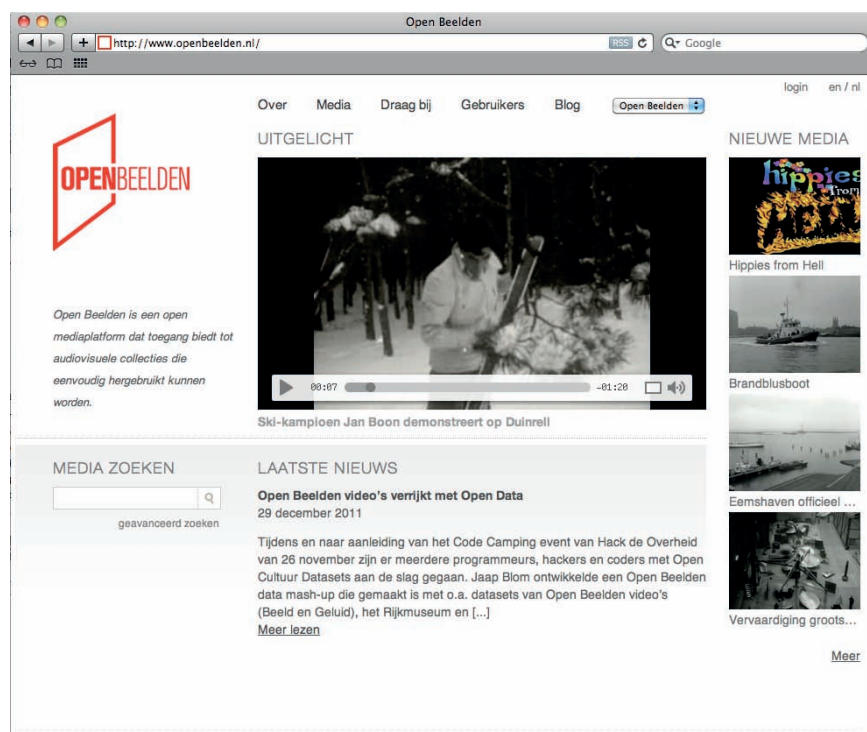
Wie zijn...

Johan Oomen is Manager Research and Development van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Daarnaast is hij als onderzoeker verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam

Maarten Brinkerink is werkzaam op de afdeling Research and Development van Beeld en Geluid, o.a. als projectleider van Open Beelden. Hij is tevens bestuurslid van de Vereniging Wikimedia Nederland.

‘Erfgoedsector doet nu ervaring op met het beschikbaar stellen van open data en open content’

grafische informatie, statistieken, weergegevens, met overheidsmiddelen gefinancierde onderzoeksprojecten en een deel van het met publieke middelen gedigitaliseerd cultureel erfgoed. Het rapport beschrijft de maatschappelijke meerwaarde van ‘open’, zoals het versnellen van innovatie binnen de wetenschap. Daarnaast is er een grote financiële meerwaarde, want ‘de totale economische voordelen die kunnen voortvloeien uit het toegankelijk maken van deze hulpbron kunnen in de EU oplopen tot 40 miljard euro per jaar’. (Open, 2011)

Hieronder wordt eerst uitgebreider ingegaan op deze punten aan de hand van een praktijkvoorbeeld: het Open Beelden-platform. Daarna volgt een beknopt overzicht van lopende initiatieven in Nederland die beschikbaarheid van open cultuurdata stimuleren.

Open Beelden

In 2009 lanceerde het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, in samenwerking met Kennisland, het Open Beelden-platform.² Het platform biedt toegang tot audiovisuele collecties die eenvoudig hergebruikt kunnen worden. Momenteel

staan er meer dan 1.800 (historische) beeldfragmenten op Open Beelden, waarbij voornamelijk geput is uit de door Beeld en Geluid beheerde Polygooncollectie. Tevens hebben organisaties als het EYE Film Instituut Nederland, VPRO, Nederlands Instituut voor Mediakunst, het Nationaal Comité 4 en 5 mei en de Library of Congress uit de VS hier archiefmateriaal uit hun collecties geplaatst. Iedereen – zowel instellingen als individuen – die interesse heeft om aan Open Beelden bij te dragen, kan zelf kosteloos een account aanmaken en materiaal toevoegen.

Het idee achter het platform is dat het vrijelijk aanbieden van archiefmateriaal eindgebruikers in staat stelt zelf innovatief en creatief om te springen met het aangeleverde materiaal en zo tot nieuwe toepassingen, contexten of werken te komen. Daarbij maakt de open architectuur van het platform het mogelijk om het materiaal gemakkelijk in te zetten op externe websites.

Om deze vrijheid te bieden, maakt Open Beelden (voornamelijk) gebruik van de Creative Commons-licentie ‘Naamsvermelding-Gelijk delen’ (zie kader ‘Open licenties’). Deze licentie voldoet aan de ‘strikte’ opvatting van de voorwaarden die redelijkerwijs aan open content kun-

nen worden gesteld, wat het materiaal uitwisselbaar maakt met toonaangevende ‘open’ initiatieven, zoals de vrije encyclopedie Wikipedia. Deze keuze is meer dan succesvol gebleken, aangezien uitwisseling met Wikipedia op grote schaal plaatsvindt. Open Beelden-materiaal wordt via de API automatisch overgezet naar Wikimedia Commons, het centrale archief van mediabestanden die worden ingezet voor Wikimedia-projecten, zoals Wikipedia. Momenteel zijn bijna 1.600 media-items van Open Beelden beschikbaar op Wikimedia. Dat maakt Open Beelden met meer dan 10 procent van het totale videoaanbod de grootste aanbieder van videomateriaal op Wikimedia Commons. De Wikipediageemeenschap gebruikt de content van Open Beelden om pagina’s op Wikipedia te verrijken. De pagina ‘Elfstedentocht’ bevat bijvoorbeeld een Polygoonjournaal met een verslag van de tiende Elfstedentocht in 1954. Naast de volledige video’s worden ook afgeleide werken zoals stills hergebruikt. Deze stills worden bijvoorbeeld als foto toegepast om pagina’s over bekende personen te illustreren. Deze vormen van hergebruik verrijken de informatie op Wikipedia niet alleen met relevant beeldmateriaal afkomstig van Open Beelden, maar

‘Openstellen van data en content heeft ook een bredere politiek/economische context’

plaatsen het Open Beelden-materiaal omgekeerd ook in een relevante (externe) context. Het publiek komt daardoor in aanraking met het materiaal op een moment dat het aansluit bij hun specifieke informatiebehoefte.

Groot bereik

Het bereik van de Open Beelden op Wikipedia is groot: er zijn in totaal ruim 950 pagina’s verrijkt met Open Beelden-materiaal. Bijna de helft hiervan betreft pagina’s op de Nederlandstalige Wikipedia. Bij de andere helft zijn pagina’s verdeeld

over maar liefst 56 andere taalversies, waaronder 121 pagina’s op de Engelstalige Wikipedia. In mei 2011 zijn Wikipediapagina’s met media-items van Open Beelden ruim 3 miljoen keer bekeken. Een immens aantal, en bijna een verdrievoudiging van het aantal views in december 2010, toen de pagina’s verrijkt met Open Beelden-materiaal voor het eerst meer dan een miljoen keer werden geraadpleegd. Bij de laatste meting in november 2011 werden ruim 1,8 miljoen weergaves gemeten. Dat is honderd keer zoveel als het aantal paginaweergaves op Open Beelden zelf in die maand.

Opvallend aan de situatie in mei is overigens dat in die maand de meerderheid van de raadplegingen niet van de Nederlandstalige Wikipedia afkomstig was, ondanks dat de meeste video’s op Open Beelden Nederlandstalig zijn en over Nederlandse onderwerpen gaan. Zo wordt een Polygoonjournaal over moederdag onder meer gebruikt in pagina’s in het Engels, Tibetaans en Perzisch. Er wordt aldus een breder, internationaal publiek bereikt.

Naast het gebruik van Open Beelden-materiaal op Wikipedia zijn er ook andere vormen van hergebruik gerealiseerd. Grootschalig hergebruik van het materiaal op Open Beelden is voor programmeurs namelijk relatief eenvoudig, vanwege de open technische architectuur van het platform. Zo werden de mobiele apps *Oorlogsmonumenten in Beeld* en *Madurodam in Beeld* gebouwd op basis van Open Beelden. Daarnaast is materiaal dankzij de Open Beelden API ook op platforms als *Oneindig Noord-Holland* en *Internet Archive* geplaatst, waardoor de zichtbaarheid van het materiaal verder is vergroot onder een internationaal publiek. In de nabije toekomst wordt de ‘syndicatie’ van het materiaal verder uitgebreid met een koppeling naar het pan-Europese cultuurportaal Europeana.

Open Beelden is nadrukkelijk niet alleen bedoeld als een open mediaplatform voor content van Beeld en Geluid, maar biedt andere collectiehouders de mogelijkheid om hun materiaal onder open condities te verspreiden en te profiteren van de bovengenoemde kansen. Om dit te ondersteunen, is Open Beelden voorzien van een ‘portalfunctionaliteit’, waarmee een partnerinstelling een portaal (denk: partner.openbeelden.nl) naar eigen smaak of huisstijl kan vormgeven en vullen met au-

Open licenties

Veel materiaal in het erfgoed domein is auteursrechtelijk beschermd. Aan de basis van de meeste open projecten ligt het uitgangspunt dat gebruik wordt gemaakt van standaardlicenties die het voor de eindgebruiker gemakkelijk maken om te bepalen onder welke voorwaarden bronnen hergebruikt kunnen worden. Open content-licenties trachten op deze wijze rechthebbenden een gebruiksvriendelijk en rechtsgeldig handvat te bieden om met hun werken aansluiting te vinden bij de participatiecultuur binnen de informatiesamenleving.

Vaak wordt gekozen voor Creative Commons-licenties, die internationaal geldig zijn. Met een dergelijke licentie behouden makers alle rechten, maar verlenen ze toestemming aan derden om een werk te raadplegen, te verspreiden en met anderen te delen. Sommige licenties staan derden toe het te bewerken of te gebruiken als basis voor nieuwe werken.

Het aanbieden van werken onder een Creative Commons-licentie houdt uitdrukkelijk niet in dat makers auteursrechten opgeven. Het betekent dat ervoor gekozen wordt om op voorhand be-

paalde gebruiksrechten te verlenen, waarvoor een eindgebruiker anders expliciet toestemming aan de maker zou moeten vragen. Aan de vrijheden die met open content-licenties worden verleend, zijn ook voorwaarden verbonden. Dit aspect blijft vaak onderbelicht, waardoor open content soms verward raakt met ‘rechtenvrij’ materiaal.

Naamsvermelding is in het geval van Creative Commons-licenties altijd een voorwaarde. Daarnaast is het mogelijk om specifieke vormen van hergebruik te beperken, bijvoorbeeld door afgeleide werken alleen toe te staan als deze onder eenzelfde open content-licentie beschikbaar worden gesteld. Ook is het mogelijk om alleen hergebruik toe te staan dat niet-commercieel van aard is, of het maken van afgeleide werken in zijn geheel uit te sluiten. Materiaal vrijgegeven tegen deze laatste twee voorwaarden wordt overigens door de open content-gemeenschap niet als ‘ware’ open content gezien, omdat te veel mogelijke vormen van hergebruik uitgesloten worden.

In het besluit welke voorwaarden aan een ‘open’ project worden verbonden, dienen altijd de doelstelling van het project en de aard van de beoogde doelgroepen in acht te worden genomen. Een Creative Commons-licentie is non-exclusief van aard, waardoor het altijd mogelijk blijft om als rechthebbende met derde partijen een andere licentieovereenkomst aan te gaan, tegen andere voorwaarden, zoals minder restricties, tegen betaling.

www.creativecommons.nl

diovisueel materiaal onder een open licentie naar keuze. Instellingen met interesse in een dergelijk portaal kunnen contact opnemen met de auteurs.

Open cultuurdata in Nederland

Binnen de erfgoedsector vindt op dit moment een levendig debat plaats over de impact van 'open' op de langere termijnstrategie en bedrijfsvoering. Europeana, een belangrijke speler op dit gebied, publiceerde recentelijk een rapport (Verwayen, 2011) waarin de voors en tegens tegen elkaar afgezet worden. De focus hierbij ligt op het onder een open licentie beschikbaar maken van metadata. Het zeer informatieve rapport – het resultaat van een brede consultatie binnen het erfgoeddomein – heeft als conclusie dat de mogelijke risico's (verlies van naamsvermelding, inkomstenderving) niet opwegen tegen de meerwaarden.

Het is uiteraard belangrijk om het succes van 'open' projecten en diensten te meten. Daarbij valt te denken aan:

- > inkomsten: te meten in geld;
- > publieksbereik: te meten in aantal (online) bezoekers;
- > hergebruik: te meten in gebruik van data en content door erfgoedinstellingen zelf en door derden;
- > publieksparticipatie: te meten in toegevoegde metadata en content.

Binnen de Nederlandse erfgoedsector lopen op dit moment verschillende projecten waarbinnen praktijkervaring opgedaan wordt met open data en open content. Een van de eerste voorbeelden is de samenwerking tussen het Tropenmuseum en Wikipedia. Een grote hoeveelheid foto's werd in 2009 'gedoneerd' aan Wikipedia. Een jaar later volgde het Nationaal Archief met een collectie politieke portretfoto's. Het Amsterdam Museum biedt sinds maart 2010 zijn afbeeldingen en metadata van ruim 70.000 objecten onder een Creative Commons-licentie aan.³ Niet lang daarna stelde Beeld en Geluid haar thesaurus open beschikbaar.⁴ De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) maakte in mei 2011 bekend meer dan 400.000 foto's en bijbehorende metadata vrij te geven.⁵ Tot slot biedt het Rijksmuseum sinds november 2011 toegang tot 100.000 objecten via een open API.⁶

Er zijn tal van aansprekende voorbeelden van hergebruik van deze open databronnen. Zo vormde de RCE-dataset een belangrijke basis voor de Wiki Loves Monuments⁷-fotowedstrijd en er zijn diverse applicaties gemaakt op basis van de collecties van het Rijksmuseum en het Amsterdam Museum. Het Nationaal Archief maakt gebruik van de thesaurus van Beeld en Geluid. De samenwerking tussen het Nationaal Archief, Tropenmuseum en Wikipedia leverde veel aanvullende informatie op over de collectie, waaraan ook het publiek een bijdrage leverde.

Vanuit het Innovators Netwerk Erfgoedsector⁸ is, in samenwerking met Hack de Overheid, recentelijk het Open Cultuur Data-initiatief⁹ opgericht. Dit initiatief wil de beschikbaarstelling van open erfgoedbronnen vergroten door kennisuitwisseling tussen instellingen te stimuleren. In het kader van de door Hack de Overheid georganiseerde competitie Apps voor Nederland¹⁰ werden maar liefst dertien applicaties ontwikkeld op basis van de in het kader van Open Cultuur Data vrijgemaakte bronnen. Het Nederland Open Data-project,¹¹ ten slotte, richt zich nadrukkelijk op dienstenontwikkeling door het MKB.

Tot slot

Het aanbieden van materiaal onder een open licentie levert meetbaar meerwaarde op voor erfgoedinstellingen. Het is een krachtige manier om collecties onder de aandacht te brengen van een breed, nieuw en geïnteresseerd publiek. Door collecties onder een vrije licentie aan te bieden, worden ze een rijke bron voor (her)gebruik voor diverse culturele, educatieve en creatieve doeleinden.

De Nederlandse erfgoedsector loopt internationaal voorop. Er wordt door verschillende instellingen geëxperimenteerd met het open beschikbaar stellen van data en content. Platforms als Open Beelden en initiatieven als Open Cultuur Data ondersteunen instellingen bij het zetten van stappen richting nieuwe dienstenmodellen. We verwachten dat succesvolle innovatie binnen de erfgoedsector voor een groot deel te relateren zal zijn aan de mate waarin instellingen erin slagen 'open' integraal onderdeel te laten worden van hun strategische agenda.

'Platforms ondersteunen erfgoedinstellingen richting meer open dienstenmodellen'

Open Beelden is een project van Beeld en Geluid in samenwerking met Nederland Kennisland en wordt gefinancierd door en het digitaliseringsprogramma Beelden voor de Toekomst.

Met dank aan Lotte Belice Baltussen.

Noten

- 1] Zie voor een definitie: opendefinition.org/okd/.
- 2] www.openbeelden.nl.
- 3] digitalecollectie.nl/casestudies/amsterdam-museum-gesprek-met-judith-van-gent/.
- 4] www.informatieprofessional.nl/nieuws/7930.html.
- 5] creativecommons.nl/2011/05/23/449-318-fotos-van-de-rijksdienst-cultureel-erfgoed-onder-cc/.
- 6] www.rijksmuseum.nl/api.
- 7] www.wikilovesmonuments.nl.
- 8] www.inerfgoed.nl.
- 9] www.opencultuurdata.nl.
- 10] www.appsvoornederland.nl.
- 11] nederlandopendata.nl.

Literatuur

- > Lakhani, Karim R. and Panetta, Jill A., 'The Principles of Distributed Innovation'. *Innovations: Technology, Governance, Globalization*. Summer, Vol. 2, No. 3, 2007.
- > Open gegevens: Motor voor innovatie, groei en transparante governance. Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, Directoraat-generaal Informatiemaatschappij en media (INFSO), December 2011. ec.europa.eu/information_society/policy/psi/index_en.htm
- > Johan Oomen & Lora Aroyo, 'Succesfactoren voor crowdsourcing', *InformatieProfessional* 10, 2011, p. 20-23.
- > Verwayen, Harry, Martijn Arnoldus, Kennisland | Knowledge-land and Peter B. Kaufman, *Intelligent Television. The Problem of the Yellow Milkmaid: A Business Model Perspective on Open Metadata*, november 2011.

De openbare bibliotheek als stadslab

De openbare bibliotheek moet werken aan een hechte verankering in de lokale digitale en fysieke omgeving, zo stellen Van der Heijden en De Moor. De bibliotheek is immers een van de plaatsen in de stad waar kennis wordt gedeeld en waar kennisprocessen worden geïnitieerd, gevolgd en gefaciliteerd. De openbare bibliotheek als onmisbare schakel in de kennisintensieve stad; de bibliotheek als stadslab.

Emmeken van der Heijden en Aldo de Moor

Nooit eerder gingen zoveel data de wereld over als vandaag de dag, verwerkt tot informatie in allerlei verschillende toepassingen en in al dan niet digitale verschijningsvormen. De maatschappij is kennisintensiever dan ooit. Voor de bibliotheek, een instituut geworteld in de plaatselijke gemeenschap met als doel kennisdeling en -verwerking (mede) te faciliteren, zijn er kansen te over. Zeker omdat veel kennisprocessen zich in het lokale domein afspelen.

Maar die kansen moeten dan wel optimaal worden benut. Terwijl het bibliotheekwezen zich stort op de digitalisering van collecties en hippe functionaliteiten rondom uitleen, van ebook tot app, komt de lokale functie van de openbare bibliotheek er bekaaid vanaf. Sterker nog, veel

‘OB heeft meer aandacht voor globalisering van collecties dan selectie van relevante bronnen voor lokaal debat’

digitaliseringsprocessen bewegen zich in een tegengestelde richting. Zo gaat de aandacht meer uit naar globalisering van de collecties dan naar selectie van relevante bronnen voor het lokale debat. Verder wordt er veel tijd geïnvesteerd in de ontwikkeling van op-maat-functionaliteiten

voor de individuele gebruiker als ‘mijn reserveringen’ en ‘mijn uitleningen’, maar is er weinig oog voor het faciliteren van lokale kennisprocessen. En dat terwijl we steeds meer in een *experience economy* leven, waarin mensen behalve informatie ook beleving willen.

Digitale stad

De grote meerwaarde van social media is niet, zoals tegenstanders vaak veronderstellen, Warhols ‘fifteen minutes of fame’. Waar het om gaat is dat sociale media interesses en processen zichtbaar maken die voorheen onzichtbaar waren of überhaupt niet plaatsvonden. Nu wel: dagelijks vliegen miljarden bits en bytes over het net, en we kunnen die 24/7 nauwgezet volgen.

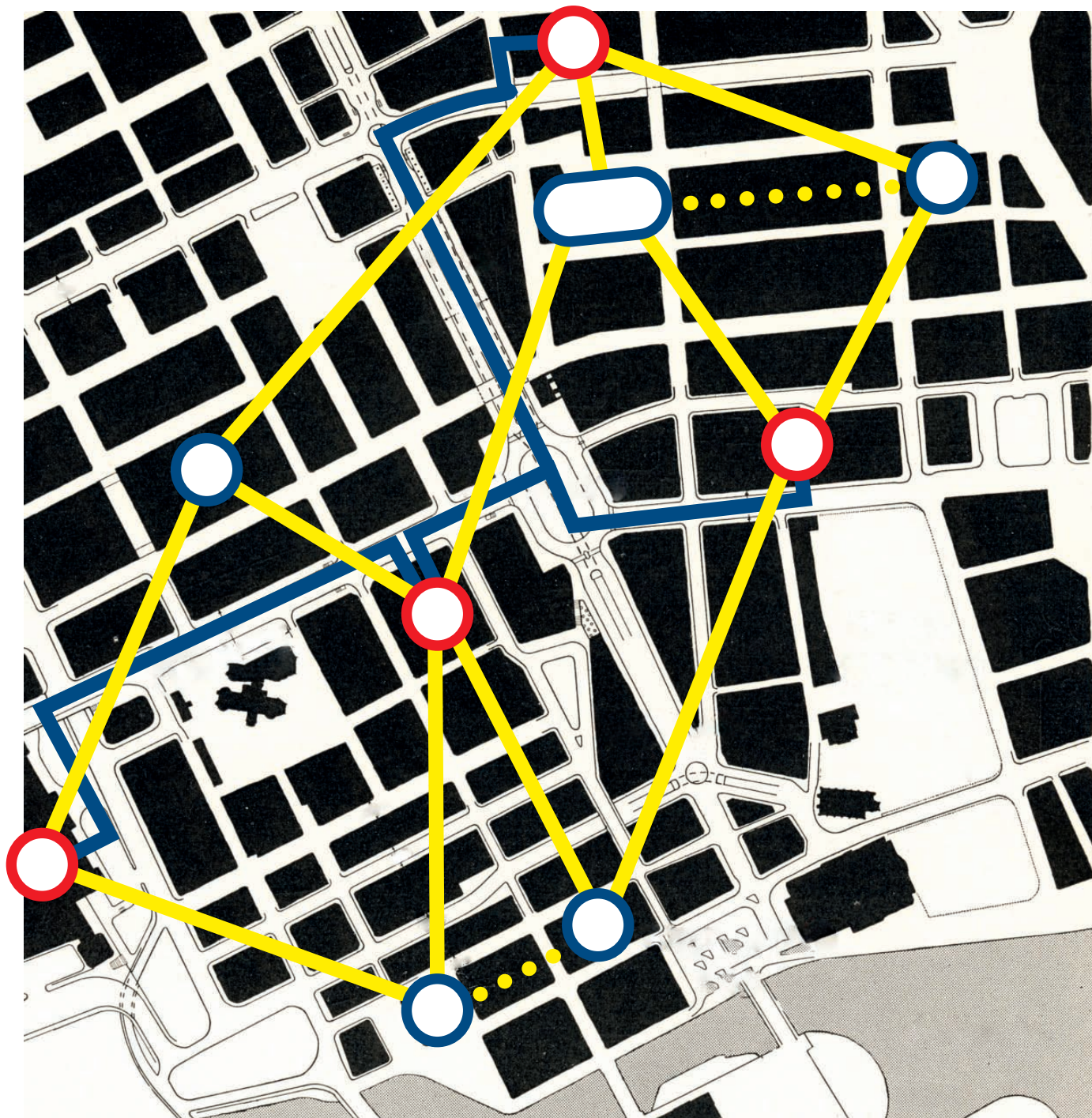
Wie zijn...

Emmeken van der Heijden is secretaris van het College van Bestuur van Fontys Hogescholen. Haar aandacht gaat uit naar strategische processen en 3.0-ontwikkelingen in zowel bibliotheekwezen als hoger onderwijs.

Aldo de Moor is eigenaar van adviesbureau CommunitySense. Zijn advisering en onderzoek richt zich op het effectief gebruik van internet voor het verbeteren van samenwerking in organisaties en communities.

Die kennisdichtheid is niet alleen belangrijk voor de wereld, maar zeker ook voor een stad of regio. Hoe paradoxaal ook, de globaliserende wereld vraagt

‘Sociale media maken interesses en processen zichtbaar die voorheen onzichtbaar waren’

om sterke regio’s. Recentelijk werd de Brainport-regio rond Eindhoven nog uitgeroepen tot de slimste regio van de wereld. Met andere woorden, de aandacht voor de wereld vraagt tegelijkertijd om een sterke focus op de lokale omgeving. ‘Think globally, act locally’ is nog nooit zo actueel geweest.

Brengen we de kennisdichtheid in stad of regio vervolgens digitaal in kaart, dan zien we een immense webstructuur met daarbinnen diverse kenniscentra als de knooppunten. Instituten zoals scholen, musea, bedrijven en bedrijfjes behoren tot zulke kenniscentra in een stad,

maar ook gemeenschappen van mensen die geen werkgever delen, maar bijvoorbeeld wel een interesse, hobby of politieke voorkeur.

Ook de (openbare) bibliotheek vormt idealiter een van die kenniscentra in de stedelijke digitale infrastructuur. Intensief vervlochten met andere kennisgemeenschappen heeft de bibliotheek als katalysator een groot aandeel in de kennisdeling binnen de regio. En dat leidt tot een kennisintensivering die vanuit maatschappelijk, cultureel en economisch perspectief voor een stad zeer vruchtbaar is.

‘OB kent als geen ander de informatiebehoeften van haar lokale gemeenschap’

Portals en kennisbanken

De Amerikaanse Library of Congress archiveert Twitterberichten om onderzoekers de mogelijkheid te bieden het publieke debat te analyseren na grote gebeurtenissen. De Ninja-bibliothecarissen van de CIA doorzoeken het sociale web naar de ontwikkeling in de publieke opinie en mogelijke bronnen van revolutie.¹ Alhoewel het Open Source Center van de CIA neigt naar een Big-Brother-Is-Watching-You, geeft het in positieve zin ook voeding aan de visie waarop bibliothecarissen met het sociale web zouden moeten omgaan. De openbare bibliotheek als het instituut dat als geen ander de informatiebehoeften van haar lokale gemeenschap kent. Door het sociale web zelfs meer dan ooit.

De tijd is voorbij dat de bibliotheek zich met een kraampje presenteert op maandelijkse debatabijeenkomsten. De openbare bibliotheek, die op de hoogte is van welke discussies zich in de stad afspelen, sluit daar gericht bij aan door portals te bouwen voor groepen mensen die zich rond een bepaald thema hebben verenigd: communities-of-interest, van duivensport en muizenfokkerij tot grotere thema's als duurzaamheid en het milieu. Portals die toegang geven tot de informatie die de bibliotheek al bezit, maar ook portals waarin blogs en discussiefora zijn opgenomen; portals waaraan eenieder zijn eigen bronnen kan toevoegen. De bi-

bliotheek die op haar beurt deze lokale data weer verrijkt door betekenisvolle dwarsverbanden te (helpen) leggen naar wereldwijde informatiebronnen, iets wat met de snelle opkomst van ‘linked open data’ alleen maar in belang zal toenemen. Een openbare bibliotheek die zich hecht verbonden weet aan haar omgeving gaat ook (inter-)actief op zoek naar kennis buiten haar eigen collecties. Dat kan binnen het social web zijn, maar ook informatie en kennis die zich bevindt binnen de diverse maatschappelijke sectoren en het bedrijfsleven in de omgeving van de bibliotheek. Openbare gegevens bijvoorbeeld over de mate van duurzaamheid in de stad of over lokale economische ontwikkelingen. En nog een stap verder is denkbaar: de bibliotheek als aanjager van een lokale kennisbank, waarin met plaatselijke partners kennis wordt verzameld, vernieuwd en gedeeld en verder gelinkt aan soortgelijke lokale initiatieven elders in het land, of daarbuiten, zoals in de Kinderkennisbank (zie kader) als onderdeel van het Wetenschapsknooppunt Tilburg.

Community steward

De openbare bibliotheek in de eenentwintigste eeuw is dan ook niet meer een makelaar van kennis alleen, maar een *community steward* in een dynamische context. De openbare bibliotheek brengt mensen bij elkaar met een gemeenschappelijke interesse, voorkeur of hobby. En is daarbij flexibel in haar rol: kennismager in het debat, initiator van nieuwe communities, facilitator van functionele netwerken en natuurlijk ontsluiters en koppelaars van kennisbanken in alle soorten en maten.

Om dat te bewerkstelligen, zou de openbare bibliotheek als eerste een communityomgeving moeten bieden. Naast de wat de statische websites voor het lenen en reserveren van boeken zijn er combinaties van digitale en fysieke fora nodig waar stedelingen elkaar kunnen vinden, waar ze zichzelf kenbaar kunnen maken en waar ze kennis kunnen uitwisselen en elkaar ontmoeten.

De huidige communitysite Bibliotheek 2.0 is daartoe een uitstekend startpunt: het biedt een individueel profiel voor alle gebruikers, en mogelijkheden tot fora, events en communitybuilding. Maak

Kinderkennisbank

Binnen het Wetenschapsknooppunt Tilburg, een samenwerkingsverband tussen de universiteit en het primair onderwijs, wordt momenteel een Kinderkennisbank ontwikkeld. Doel is wetenschappelijke kennis geschikt te maken voor het basisonderwijs. Basis daarvoor vormen kindervideocolleges, hoorcolleges door een professor over een actueel onderwerp. Rond die videocolleges worden leerlijnen ontwikkeld in de vorm van kenniskaarten op een wiki die aansluiten bij de doelstellingen, het niveau van en projecten binnen het basisonderwijs.

De universiteit levert de kindercolleges en leer-

lijnen. Het basisonderwijs gebruikt vervolgens de kenniskaarten om lesprogramma's op te baseren, waarin leerlingen weer nieuwe kenniskaarten maken. En dat leidt tot een steeds groeiend 'kinderkennisnetwerk'. Meerdere partners zijn in de toekomst voorzien, zoals het voorgezet onderwijs, culturele instellingen en het bedrijfsleven. Zo ontstaat uit een regionale samenwerking een kennisbank voor de kinderen in Tilburg. De bibliotheek kan in deze vorm van kenniscreatie een onmisbare rol vervullen: het leveren van kennis en informatie, het categoriseren daarvan en het managen van het kennisproces.

deze site openbaar zonder toegangs criteria en je hebt een uitstekend middel om de stedelingen te laten handelen en communiceren op een wijze die zij in de huidige kennisintensieve maatschappij gewend zijn.

Ontmoeting

Met digitale ontmoeting alleen ben je er nog niet. Onderzoek heeft aangetoond dat veel communities slechts levensvatbaar zijn wanneer er een regelmatige afwisseling bestaat tussen digitale en fysieke ontmoetingen. Dat is dan ook waar de openbare bibliotheek met haar discussie over de functie van het gebouw op in moet springen. Zeker, de bibliotheek is ook een plek voor studie, zoals Möring recentelijk in *De Groene Amsterdammer* beweert.² Maar niet alleen. Zeker zo belangrijk is het bibliotheekgebouw als fysieke ontmoetingsplek, als aanjager van activiteiten, debatten en samenwerking, in een maatschappij die zich in grote mate rondom digitale kennismaking en ontmoeting afspeelt.

Deze functie wordt niet gerealiseerd door het plaatsen van luie sofa's en designstoelen en -tafels alleen. Het gaat erom dat er een intelligente koppeling plaatsvindt tussen de digitale en fysieke infrastructuur. Want zeg nou zelf, als ik niet weet wie de andere bibliotheekbezoekers zijn, en wat ze willen en kunnen, dan valt het met die ontmoetingsfunctie in de praktijk erg tegen.

Seat2meet³ biedt een dergelijke afstemming tussen digitale en fysieke aanwezigheid. En biedt daarmee voornamelijk de zzp'ers een uitstekende werkplek: je logt in op de communitysite en je ziet aan de profielen van de aanwezigen wie zinvolle gespreks- en businesspartners voor je zouden kunnen zijn. Voor de openbare bibliotheek voert het nog verder. Het zijn immers niet alleen de zzp'ers die de bibliotheek bezoeken, maar ook burgers die in een grote variatie aan specifieke onderwerpen zijn geïnteresseerd en openstaan voor ontmoeting met gelijkgestemden.

Gelijkgestemden vinden in de bibliotheek is een toevalstreffer, horen we tegenwerpen. En dat is ook zo. Nog effectiever is het dan ook wanneer de bibliotheek ook de logistiek van haar ontmoetingsplekken koppelt aan de digitale infrastructuur. Zet als openbare bibliotheek niet alleen zijtes,

De juiste informatie bij de juiste persoon

Adlib Bibliotheek catalogiseert meer dan boeken alleen. Adlib Bibliotheek vormt de kern van een compleet informatie- en kenniscentrum. Desgewenst kunt u deze kern uitbouwen met de uitleen-, bestel- en tijdschriftenmodules, of met vragenregistratie, SDI, full-text search en verschillende online services. Iedere vorm van informatie wordt zo op maat gemaakt voor uw gebruikers. Niet voor niets is Adlib Bibliotheek in gebruik bij vele mediatheken, bedrijven, (hoge)scholen, en juridische en overheidsinstellingen.

Adlib Bibliotheek

Veelzijdig Overzichtelijk Aanpasbaar aan alle soorten publicaties
Internetmodules: SDI attenderen, Online reserveren en Full text zoeken
Eenvoudig titelbeschrijvingen ontlennen Makkelijk rapporteren
Geïntegreerde aanvullende modules: Bestelmodule, Uitleenmodule en Tijdschriftenmodule
Meertalig Internationale standaarden SRU, ISBD/AACR2, Z39.50 MARCXML, OAI-PMH en meer
Integreerbaar met Adlib Museum en Adlib Archief tot één 'crossdomain' systeem
API-koppelingen Keuze databases MS SQL Server, Oracle, Adlib Internet ready.

adlib
The easy way to knowledge

Adlib Information Systems
(0346) 58 68 00
sales@adlibsoft.com
www.adlibsoft.com

‘Openbare bibliotheek in de 21e eeuw is een community steward in een dynamische context’

zalen en sofa's neer, maar geef die (deels) door middel van een vorm van zelfroos-tering in handen van de stedelingen. Dat is een optimale facilitering van de lokale gemeenschap.

Communities of innovation

Tot slot de *communities-of-innovation*. Dat de opkomst van internet een revolutie teweeg heeft gebracht, is inmiddels bekend. Na digitalisering van gebruikelijke dienstverlening heeft dat geleid tot een groeiende behoefte aan maatschappelijke innovatie. Nieuwe processen ontstaan die veelal worden aangeduid met termen als *social innovation* of co-creatie. Doel is nieuwe dienstverlening en nieuwe waarden te ontwikkelen. Out-of-the-box en in dialoog met andere sectoren wordt

gezocht naar vernieuwing van bestaande maatschappelijke structuren, zowel klein- als grootschalig.

Partners in dat debat zijn overheid, bedrijfsleven, wetenschap/onderwijs en de burger. De ontoreikendheid van bestaande diensten wordt geanalyseerd, nieuwe ideeën worden geïnventariseerd, ontwikkeld en vervolgens uitgeteerd in het maatschappelijk leven zelf in pilots of zogenaamde 'living labs': de maatschappij zelf als een laboratorium voor haar eigen ontwikkeling en vernieuwing.

De openbare bibliotheek heeft in deze communities-of-innovation nog weinig positie weten te verwerven. Dat is jammer want ze heeft genoeg te bieden: het bijeenbrengen van partijen (zowel digitaal als fysiek), het beschikbaar stellen van kennis, het bieden van fysieke en digitale ondersteuning aan de 'living labs', en zeer belangrijk: het betrekken van de burger bij het debat. Een probleem bij dit soort innovatieprocessen is immers dat er vele partijen bij betrokken zijn, die in een zeer complex netwerk van afhankelijkheden en processen met elkaar verbonden zijn. Omdat het vaak lang duurt voordat er zichtbare resultaten zijn, is het hierbij makkelijk afhaken voor de individuele burger.

De openbare bibliotheek zou zich kunnen en moeten ontwikkelen tot een stadslab. De bibliotheek die al die partijen inspireert en motiveert om maatschappelijke problematieken samen aan te (blijven) pakken; de bibliotheek die het debat en het daarbij behorende kennisproces faciliteert met een digitale en fysieke infrastructuur; de bibliotheek die idealiter de informatiebehoeften van de burgers kent en dan ook weet hoe burgers te verleiden tot informatie verwerken en kennisdelen. Met andere woorden, de openbare bibliotheek als *innovatie-innovator*. Geen eenvoudige opdracht, maar met mogelijk zeer grote positieve impact op het bouwen aan een nieuw elan en gemeenschapsgevoel.

Aan de slag

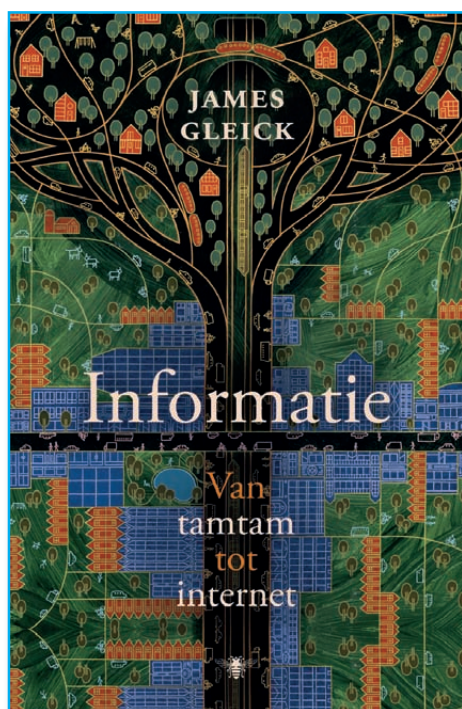
De boodschap moge duidelijk zijn. Voor de bibliotheek zijn er uitdagingen genoeg, op het gebied van kennisvoorziening, kennisprocessen, digitale infrastructuur en bibliotheekgebouw, met een aantal concrete doelen voor de korte termijn:

- > Bied een digitale ontmoetingsplaats door middel van een communitysite als Bibliotheek 2.0.
- > Analyseer informatiebehoeften in de lokale digitale context van de bibliotheek aan de hand van een dergelijke community-site of andere sociale media als Twitter. Start en begeleid bijvoorbeeld een discussie over een lokaal spelend onderwerp als stadsvernieuwing op Twitter, herkenbaar door een goed gekozen hashtag (onderwerp).
- > Sluit bij die behoeften aan met themagerichte digitale portals met daarin bijvoorbeeld links naar relevante via de bibliotheek te krijgen publicaties, de gevoerde en lopende Twitterdiscussies en op YouTube geplaatste rapportages van lokaal gehouden discussiebijeenkomsten over die stadsvernieuwing. Een belangrijke rol voor de bibliothecaris is om beschikbare bronnen op het sociale web te ontsluiten via goed geordende tags en social bookmarks.⁴
- > Maak een koppeling tussen de digitale en fysieke infrastructuur van het bibliotheekgebouw. Richt bijvoorbeeld aparte zalen in voor specifieke onderwerpen, waarin pc's, projectieschermen et cetera selecties uit de themagerichte portals laten zien.
- > Sluit aan bij de lopende maatschappelijke debatten en geef daarin de burger een plaats. Wees zichtbaar bij door anderen georganiseerde bijeenkomsten. Deel daar bijvoorbeeld aan het eind van een bijeenkomst gedrukte kaartjes uit met een link naar het discussieforum over dit onderwerp op het digitale portal.

En tot slot: start zelf met een community-of-innovation voor de kennissector. <

Noten

- 1] Zie *InformatieProfessional*, 12/2011, p. 6.
- 2] M. Möring 'Gamen doe je maar thuis'. In: *De Groene Amsterdammer*, 24 november 2011, p. 48-51.
- 3] Seats2meet biedt een dynamische openbare werkomgeving met als doel (samen) te werken, te ontmoeten en kennis te delen (www.seats2meet.com).
- 4] Bekende social bookmark sites zijn bijvoorbeeld www.diigo.com en www.zotero.com. Door met verschillende bibliotheken samen te werken aan een goede classificatie van 'lokale termen', kunnen lokale discussies die in één gemeente spelen eenvoudig gekoppeld worden aan debatten in andere plaatsen.

Informatie als bouwsteen voor het leven

James Gleick beschrijft in *The Information*, onlangs in vertaling uitgekomen als *Informatie. Van tamtam tot internet*, de ontwikkeling van informatieoverdracht. 'Een waar feest om te lezen'.

Door: Frank Huysmans

The Information. A History, A Theory, A Flood | James Gleick | New York: Pantheon Books |
 2011 | 531 p. | ISBN 978-0-375-42372-7 | € 17,97 (Amazon.com) | Vertaald als
Informatie. Van tamtam tot internet (vertaling Ronald Jonkers) | Amsterdam: De Bezige Bij |
 2011 | 528 p. | ISBN 978-90-234-6617-8 | € 29,90 | Waardering: ●●●●●

'Informatie' is een verschijnsel dat in alle takken van wetenschap wel ergens opduikt. In het denken over taal en betekenis, in economische en juridische reflectie over intellectueel eigendom, in sociaalwetenschappelijke theorievorming en onderzoek over de informatiemaatschappij en de effecten van massamedia. Dat de natuurwetenschap zich ook buiten de informatica met informatie bezighoudt, is in de alfa- en gammahoek minder goed bekend. De verdienste van de Amerikaanse wetenschapsjournalist en -schrijver James Gleick is dat hij zeven jaar investeerde in zijn boek *The Information* om de sciencebenadering in het volle licht te zetten. En niet zozeer de techniek erachter maar juist de fundamenten ervan, in het bijzonder de informatietheorie. Deze theorie vormt in de titel van het boek de brug tussen de geschiedenis van de menselijke informatieproductie en de informatievloed die zo kenmerkend is voor de tijd van nu.

Transistor

Het overgangsjaar tussen geschiedenis en vloed is 1948. De eerste transistor ziet het licht, wat een enorme sprong voorwaarts zal betekenen in de ontlukende com-

puterindustrie. In hetzelfde jaar publiceert de jonge Amerikaanse wetenschapper Claude Shannon een paper getiteld 'The Mathematical Theory of Communication' in een tijdschrift van zijn werkgever, Bell Laboratories.

Informatie, zo stelt de auteur, is in essentie hetzelfde als onzekerheid: hoe meer onzekerheid, of anders gezegd: hoe meer onwaarschijnlijk een boodschap is, hoe meer informatie die bevat. Het nieuwe aan deze theorie was dat ze informatie kwantificeerbaar maakte. Shannon introduceerde in het artikel ook de term *binary digit*, kortweg *bit*. Transistor en informatietheorie: de techniek en de theorie die de informatierevolutie aan het einde van het tweede millennium mogelijk zouden maken.

Gleick, die met zijn debuut *Chaos, Making a New Science* in 1987 wereldfaam verwierf als chroniqueur van een nieuwe wetenschapsdiscipline, reconstrueert met precisie de vroege verspreiding van Shannons kernidee in het ontlukende veld van de algemene systeemtheorie (cybernetica).

Tamtam

De informatietheorie is ook voor Gleicks geschiedschrijving een

goede kapstok. Begrippen als 'redundantie' zijn te illustreren met het gebruik van tamtams in de binnenlanden van Afrika en met het luchtvaartalfabet. Om misverstanden veroorzaakt door meerduidigheid of ruis tussen zender en ontvanger voor te zijn, bouwt de zender meer informatie in dan strikt noodzakelijk.

Vooral over achterhaalde of zelfs vergeten communicatiemiddelen, zoals de optische telegraaf van Claude Chappe uit het Frankrijk van de Revolutie, valt een mooi verhaal te vertellen. Linten van torens op hoge punten in het landschap in combinatie met een afgesproken tekensysteem maakten het mogelijk om berichten sneller door het land te versturen dan met boodschappers te paard mogelijk was. Regen en mist gooiden vaak roet in het eten, waardoor de elektrische telegraaf een echte verbetering werd.

Rode draad

The Information is geen systematische geschiedenis van de ontwikkeling van informatieoverdracht, eerder een capita selecta. In de beschrijving daarvan maakt Gleicks oog voor detail en gevoel voor de mensen die erbij betrokken waren,

dat het boek een waar feest is om te lezen.

Tussen de regels door, min of meer verstopt in de casuïstiek, worden er toch grote lijnen uitgezet. Eén rode draad is die van informatie als bouwsteen van het leven (DNA) en zelfs van alles wat bestaat; kernachtig samengevat door John Archibald Wheeler in zijn dictum 'it from bit'.

Dat informatie zo fundamenteel is voor atoom, leven en kosmos, is geen gesneden koek voor de doorsnee informatieprofessional. Die vindt in Gleicks boek derhalve veel materiaal om zijn kennis aan te vullen en om nog eens verder over door te filosoferen. In de slothoofdstukken over de informatievloed vindt hij dan weer weinig nieuws. Daar omzeilt de auteur toch te zeer de actuele problematieken van auteursrecht, privacy en netwerkneutraliteit die met die vloed verband houden. Zover wilde en kon de auteur, science writer als hij is, misschien ook niet gaan.

Het zij hem graag vergeven, want *The Information* is hoe dan ook een boek dat laat zien hoe wetenschapspopularisering moet plaatsvinden: met een moeilijk te weerstaan mengsel van gedegen onderzoek, gezeekerde kennis, vlotte pen en puur vermaak. <

De bibliotheek zonder subsidie

Eens per jaar publiceert InformatieProfessional de beste afstudeerprojecten uit de opleidingen. De redactie vermoedt dat er meer te halen is uit de onderzoeken die studenten in het kader van hun opleiding tegenwoordig uitvoeren. Daarom starten we een rubriek die plaats biedt aan opmerkelijke projecten van jonge onderzoekers die de ook ervaren professionals op nieuwe gedachten kunnen brengen. Als eerste een project van IDM Deventer: wat zou een openbare bibliotheek kunnen doen als een groot deel van de subsidie wegvalt?

Door: Jacqueline Krans

We leven in het jaar 2019. Een grote angst is werkelijkheid geworden. De gemeentelijke subsidies die openbare bibliotheken jarenlang ontvingen, zijn opgeheven. Dit zou het einde betekenen van openbare bibliotheken in Nederland, ware het niet dat een aantal organisaties zich op deze ramp heeft voorbereid.

In 2011 hebben de Bibliotheek Zwolle, de Overijsselse Bibliotheek Dienst en het Innovatielab door een aantal studenten laten uitzoeken hoe openbare bibliotheken kunnen overleven als tachtig procent van de gemeentelijke subsidies wegvalt. In een periode van tien weken onderzochten IDM-studenten Türkan Dag en Jacqueline Krans hoe de huidige dienstverlening van de bibliotheken eruit ziet, hoe de geldvoorziening in elkaar steekt en wat de visie van klanten, niet-klanten en professionals op de huidige gang van zaken binnen die organisaties is. Hiertoe hebben ze zowel literatuuronderzoek verricht als vraaggesprekken en brainstormen met professionals uit het werkveld gehouden.

Op basis van de onderzoeksresultaten is een vijftal concepten ontworpen die op het Directie Overleg Openbare Bibliotheken (DOBO) van 6 juli 2011 zijn gepresenteerd. Na afloop van de presentatie kregen de aanwezigen een pak geld waarmee ze op de concepten konden inzetten.

Hieronder komt het concept aan bod dat tijdens het DOBO als 'beste' uit de bus kwam (ofwel waar het meeste geld op werd ingezet): Library-in-shop. Plus het concept waar het publiek het minst op inzette: BiebCrossing, het 'engste' concept.

Library-in-shop

Library-in-shop is gebaseerd op het populaire shop-in-shop-concept. Shop-in-shop betekent, zoals de term al zegt, een winkel *binnen* een winkel. Zo vestigt zich bijvoorbeeld in sommige filialen van V&D een Hunkemöller- of een Senseo-winkel. Library-in-shop houdt in dat de collectie van de bibliotheek zich opsplijt. En daarmee verdwijnt het centrale bibliotheekgebouw.

Het ligt voor de hand om de bibliotheekboeken een plek te geven in een boekwinkel, cd's in een platenzaak en kinderboeken in een speelgoedwinkel. Toch kan de opsplitsing van de bibliotheekcollectie nog verder gaan: kookboeken in een kook-

winkel of supermarkt en boeken over dieren in een dierenwinkel.

Een platenzaak kan de bibliotheek-cd's aan haar klanten uitlenen. Bevalt een cd, dan kan de klant de cd in de betreffende winkel aanschaffen, wellicht in combinatie met een kortingsactie omdat ze de cd eerst geleend hebben bij de bibliotheek. Niet alleen de uitleen van materialen maar ook andere bibliotheekfuncties kunnen elders een plek krijgen. Denk bijvoorbeeld aan culturele activiteiten in park of theater. Of aan spreekuren van instanties, zoals de Belastingdienst, bij mensen thuis of in het café.

Geleende materialen dienen na de leenperiode weer bij de bibliotheek terug te komen. Inleveren is mogelijk in op straat geplaatste containers of bij de winkels die meewerken aan het concept. Bibliotheekmedewerkers verzamelen de ingeleverde materialen en transporteren alles naar een centraal archief van waaruit vervolgens de distributie plaatsvindt.

BiebCrossing

Het BiebCrossing-concept is gebaseerd op de wereldwijde BookCrossing-beweging: boeken worden geregistreerd op de website van BookCrossing en vervolgens op een willekeurige, openbare plek neergelegd. Degene die het boek aantreft, vindt op de website van BookCrossing informatie over het boek en kan hier laten weten dat hij/zij het boek gevonden heeft. Na lezing van het boek kan de vinder het weer ergens achterlaten voor een volgende lezer.

Het BiebCrossing-concept pleit ervoor dat bibliotheken hun gehele collectie vrijlaten in het BookCrossing-circuit. Voor cd's, bladmuziek en andere materialen kan men een alternatief circuit opzetten. Deze daad leidt ertoe dat de bibliotheken hun (voormalige) collecties voor iedereen beschikbaar maken. Voortbordurend hierop kunnen er ruildagen georganiseerd worden, een soort boekenmarkten waarbij de vindsters van de materialen hun 'buit' kunnen ruilen met anderen.

Wanneer de collecties vrij zijn, hoeft de bibliotheek geen onderhoud meer uit te voeren. Doordat verzamelaars materialen thuis bewaren, ontstaan er privécollecties en dunt de bibliotheekcollectie langzaam uit. Verzamelaars kunnen deze privécollecties openstellen voor publiek, waardoor er particuliere bibliotheken ontstaan.

Aan de andere kant kan iedereen zelfgekochte boeken en andere materialen die men niet meer wil hebben, vrijlaten in het BiebCrossing-circuit. Zo groeit de collectie weer. De vrijgekomen ruimte in bibliotheekgebouwen kan verhuurd worden aan externe organisaties. Studenten van creatieve opleidingen kunnen er bijvoorbeeld exposeren. Verder kunnen er workshops of masterclasses plaatsvinden. Het vrijkomen van vele vierkante meters geeft bibliotheken letterlijk de ruimte om hun (vernieuwde) taak als informatiewinkel verder uit te bouwen. <

Jacqueline Krans is vierdejaarsstudent IDM Deventer.

Door: Alice Doek

Zite

Producent: Zite, Inc.

Platform: iOS

Prijs: gratis

Waardering: ●●●●●

Met Zite kunnen iPad-gebruikers hun eigen magazine samenstellen uit (vooral Engelstalige) nieuws-sites en blogs. Zite produceert de content niet zelf, maar hergebruikt die van andere leveranciers. De meerwaarde zit 'm vooral in het feit dat de nieuws-consument de inhoud op allerlei manieren kan beïnvloeden. Jouw persoonlijke Zite wordt samenge-steld op basis van keuzes vooraf: de onderwerpen in je Google Reader-, Twitter- of Delicious-account, jouw selectie in een menu of door vrije trefwoor-

den op te geven. En keuzes achteraf: bij elk aange-boden artikel kun je in de kantlijn kiezen om voort-aan meer te ontvangen over getagde onderwerpen. De mate van personalisatie neemt dus allengs toe. Zite biedt drie lettergroottes en twee lettertypes. Zowel in de krant- als de detailweergave is heel duidelijk uit welke bron het nieuws afkomstig is en ook een link naar het originele bericht is toe-gevoegd. Offline gebruik is nog niet mogelijk. Ten slotte kun je elke vondst handig 'delen' op sociale netwerken en 'onthouden' op platforms als Evernote en Readitlater. Beperkingen zijn er ook: het is niet mogelijk een bericht als gelezen te markeren en handmatig toevoegen van RSS-feeds kan evenmin. Maar wat ziet het er prachtig uit! Mediabedrijf CNN, dat de Zite-app onlangs opkocht, heeft klanten plechtig beloofd dat het zich niet met de inhoud zal bemoeien. <

Zite

Door: Raymond Snijders

Pulse News

Producent: Alphonso Labs

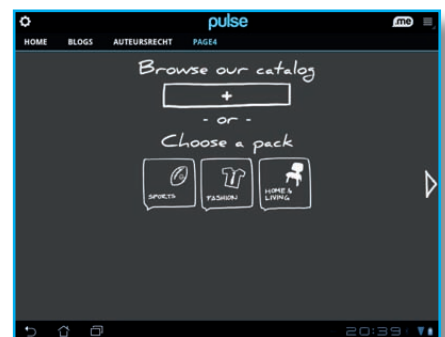
Platform: Android (besproken) en iOS

Prijs: gratis

Waardering: ●●●●○

Voor Android is Pulse een van de vele apps waarmee je nieuws van geselecteerde websites kunt lezen. Het onderscheidt zich door de presentatie van de individuele nieuwsbronnen. Deze worden niet als een eenvoudige lijst gepresen-teerd, maar krijgen elk een eigen rij waarbij je de nieuwsitems horizontaal kunt scrollen in een fotostrip. Het selecteren van een nieuwsitem zorgt ervoor dat de inhoud getoond wordt bin-nen Pulse zelf.

Het beheren van de nieuwsbronnen gaat eenvou-dig. In Pulse kun je pagina's maken (tabbladen) die ieder maximaal twaalf bronnen kunnen be-vatten. Deze bronnen kun je individueel uit de Pulse-catalogus halen, maar je kunt ook een voorgedefinieerde selectie van bronnen kiezen. In de Pulse-catalogus zijn honderden bronnen beschikbaar, onderverdeeld in een aantal cate-gorieën, maar ook kun je hier je feeds uit Google Reader en je nieuwsfeeds uit je Twitter- of Face-book-accounts selecteren. Pulse is ideaal om een relatief klein aantal RSS-feeds of nieuwsbronnen op een visueel aantrek-kelijke wijze te lezen en komt goed tot zijn recht op een tablet. Heb je honderden feeds die je wilt lezen, of feeds met tientallen nieuwe dagelijkse items, dan loop je echter al snel tegen de beper-kingen van deze app aan. <

Pulse News

Door: Dymphie van der Heyden

Taptu

Producent: Taptu

Platform: Android (besproken) en iOS

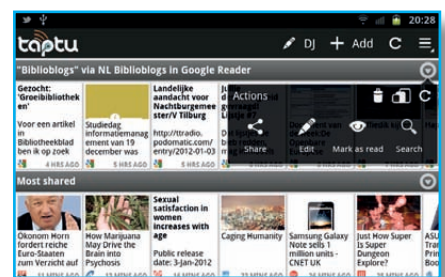
Prijs: gratis

Waardering: ●●●●○

Taptu 'DJ your news' is een gratis app waarmee je nieuwsfeeds op je scherm kunt presenteren in een zelf gewenste mix, vandaar dat DJ in de ondertitel.

Je krijgt horizontale rijen vierkante blokjes met elk een eerste regel tekst op je scherm die je naar links kunt 'wegvegen': letterlijke informatiestromen. Klikken op een blokje leidt je naar het be-treffende bericht op de Taptu-site en vandaaruit desgewenst door naar de browser. Rijen kun je

naar voorkeur verplaatsen, als gelezen aanmer-ken, groter maken of zelfs delen. Je kunt je timeline uit Twitter, Facebook en LinkedIn erin opnemen, en daarnaast biedt Taptu een aantal titels aan die je desgewenst kunt op-nemen in je eigen mix van feeds. Vanuit Google Reader kun je met één klik tot maximaal honderd individuele feeds toevoegen en in de Android-ver-sie hoef je zelfs geen toegang tot Google Reader te geven: de url van een *bundle* volstaat. Afzon-derlijke RSS-feeds opnemen kan ook. Berichten kun je *sharen*, toevoegen aan Instapaper/Readit-Later en per 'stream' doorzoeken. Taptu is flexibel, werkt eenvoudig en is geschikt om op een wat grotere tablet een relatief beperk-te hoeveelheid (circa honderd) kanalen op een visueel aantrekkelijke manier te tonen en bij te houden. <

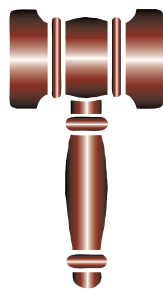

Taptu

Over huidige en toekomstige meldplichten datalekken...

Door: Mark Jansen

De Nederlandse regering heeft op 20 december 2011 op www.inter-netconsultatie.nl het eerste concept gepubliceerd voor een nationale algemene meldplicht datalekken. Deze meldplicht is van toepassing op iedereen die persoonsgegevens verwerkt (en is daarmee ruimer dan de meldplicht die was aangekondigd in het regeerakkoord). Het belang van het wetsvoorstel is, mede vanwege de forse boete, dan ook groot. Het is dan ook een goede zaak dat ieder die dat wil, via de genoemde website zijn of haar mening kan geven over het wetsvoorstel. Wat staat er in de kern in het wetsvoorstel? Bij een inbreuk op beveiligingsmaatregelen moeten twee

partijen 'onverwijld' worden geïnformeerd: (1) het College bescherming persoonsgegevens (CBP) en (2) de personen wier gegevens door de inbreuk (mogelijk) gecompromitteerd zijn. Die getroffen personen hoeven echter niet te worden geïnformeerd

wanneer beveiligingsmaatregelen (zoals encryptie) zijn toegepast die naar het oordeel van het CBP voldoende zijn. Welke maatregelen dat zijn en wanneer deze volstaan, is overigens nog niet bekend; de regering hoopt dat het CBP met richtlijnen zal komen. Verder moet een overzicht worden bijgehouden van alle inbreuken op de beveiligingsmaatregelen. Op schending van al deze verplichtingen staat een boete van (maximaal) 200.000 euro.

Het voorstel bevat enkele eigenaardigheden. Ik licht er twee uit. Het eerste wat opvalt is dat de 'meldplicht datalekken' eigenlijk een 'meldplicht beveiligingsinbreuken' is. De boete staat alleen op het niet of niet volledig melden van een inbreuk op de getroffen beveiligingsmaatregelen, niet op het feit dat mogelijk onvoldoende beveiligingsmaatregelen zijn getroffen. Het paradoxale gevolg daarvan is dat wie persoonsgegevens in het geheel niet beveiligd en vervolgens kampt met een datalek straks geen boete kan krijgen, terwijl degene die wel beveiligingsmaatregelen heeft getroffen straks bij ieder datalek een forse boete kan krijgen. Let wel: degene die geen beveiligingsmaatregelen toepast, schendt waarschijnlijk de beveiligingsverplichting van artikel 13 Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Op een dergelijke schending staat echter geen boete, hooguit kan door het CBP een last onder dwangsom worden opgelegd. Degene van wie gegevens zijn uitgelekt, kan bovendien zijn schade in dat geval verhalen (daarover hierna meer).

Het tweede punt is dat niet iedere inbreuk op de beveiliging gemeld moet worden, maar alleen die in-

breuken met mogelijke gevolgen voor de privacy van de betrokken personen. De gedachte hierachter is dat de overheid en het bedrijfsleven niet moeten worden belast met het doen van meldingen van incidenten waarbij toch geen bloed vloeit. Het betekent echter wel dat bij ieder beveiligingsincident straks eerst onderzocht moet worden of wel of geen melding moet worden gedaan. Waar de grens ligt, is nu nog niet duidelijk. Gezien de mogelijk forse boete, verwacht ik dat straks (zekerheidshalve) veel incidenten juist gemeld gaan worden.

Voegt het wetsvoorstel iets toe? Jazeker. Wanneer dit voorstel het straks, hopelijk na opheldering van alle onduidelijkheden, schopt tot wet zal een (duidelijk) kader bestaan rondom het melden van datalekken en beveiligingsincidenten. Vergeet echter niet dat het melden van een datalek ook nu al verstandig kan zijn. Stel dat een hacker gegevens van klanten op vrij eenvoudige wijze buit heeft kunnen maken bij een bedrijf vanwege een lek in de gebruikte software. Door gebruik te maken van dergelijke 'leke' software schendt het bedrijf waarschijnlijk de beveiligingsverplichting van artikel 13 Wbp. In dat geval kunnen de klanten wiens gegevens hierdoor op straat zijn komen te liggen hun schade – bijvoorbeeld vanwege misbruik van hun creditcard – in beginsel verhalen op dit bedrijf. Om de omvang van die schade te beperken, doet het bedrijf er verstandig aan de betreffende klanten te informeren over de hack en hen te waarschuwen maatregelen te nemen (zoals blokkade van de creditcard). Sterker nog, een geïnformeerde klant die geen actie onderneemt, kan waarschijnlijk zijn schade vervolgens niet meer op het bedrijf verhalen. Met andere woorden: ook onder de huidige wetgeving kan het verstandig zijn datalekken te melden.

Mark Jansen is advocaat IT-recht en Intellectuele Eigendom bij Dirkzwager advocaten & notarissen.

advertentie

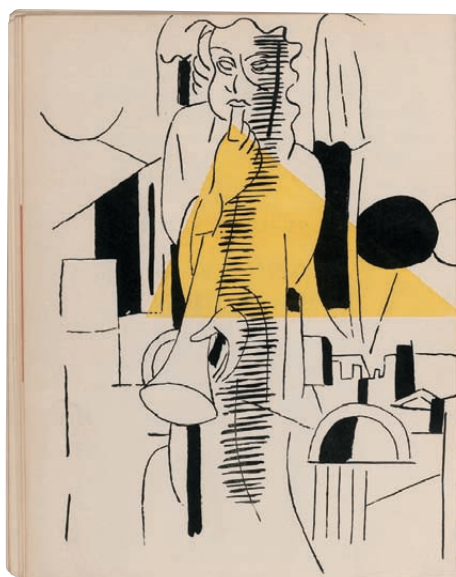
Mediaservice

Ingressus helpt bij het bestellen en uitleenklare maken van uw collectie

INGRESSUS

Meer weten?
info@ingressus.nl / 010-2060260
www.ingressus.nl

Foto: © De Bijzondere Collecties

Blaise Cendrars
La fin du monde
filmée par l'ange
N.-D. Parijs:
Editions de la
Sirene, 1919

Les vacances
de Monsieur
Grunberg

Foto: © Wendela Hubrecht, 2010

events, etc.

7 februari • BIJEENKOMST
CENTRAAL NEDERLAND INFORMATIE
NETWERK (CNIN) • Hilversum
• cnin2010.blogspot.com

9 februari • SURF ONDERZOEKSDAG
• Utrecht • www.surf.nl

15 februari • EENDAAGSE MASTER-CLASS: INTERNET ZOEKTECHNIEKEN VOOR DIEPER EN GEAVANCEERDER ZOEKEN • Voorburg • G.Opleidingen.nl

14-24 maart • BOEKENWEEK
• www.cpn.nl

20 maart • EREADING & TABLET EVENT • Bussum
• www.ereadingevent.nl

20 maart • DOCUMENT & WORKFLOW MANAGEMENT 2012 • Congres • Ede
• www.heliview.nl

27 maart • AAN DE SLAG MET RDA. Eendaagse cursus
• Ook 19/6, 18/9 en 4/12 • Rotterdam
• www.ingressus.nl

18 april • UPDATE AUTEURSRECHT EN PRAKTIJK / FOBID JURIDISCHE COMMISSIE • Utrecht • www.fobid.nl

Meer events op
www.informatieprofessional.nl

Ambassadors of the book

Op 1 en 2 februari organiseren de opleiding Informatie- en Bibliotheekwetenschap van de Universiteit Antwerpen, de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de Enssib (Lyon) het congres 'Ambassadors of the book. Competences for heritage librarians'. Centraal staan de competenties waarover erfgoedbibliothecarissen moeten beschikken om de uitdagingen van hun beroep aan te kunnen.

Een twintigtal professionals uit acht landen bespreken deze problematiek en gaan op zoek naar manieren waarop deze competenties kunnen worden aangeleerd. Keynote speakers zijn Deirdre Stam (Rare Book and Special Collections Program, Palmer School of Library and Information Science) en Michael Suarez (Rare Book School, University of Virginia).

Het tweedaagse Engelstalige congres, gehouden in Antwerpen, loopt onder auspiciën van de IFLA-Rare Books and Manuscripts Section, het LIBER Steering Committee for Heritage Collection and Preservation, en het Consortium of European Research Libraries (CERL).

www.ua.ac.be/ibw/ambassadors-of-the-book

exposities

Monsieur Grunberg 10 februari t/m 18 maart

Les vacances de Monsieur Grunberg is een project van romanschrijver Arnon Grunberg en beeldend kunstenaar Wendela Hubrecht. Het is een vervolg op Grunbergs *embedment* bij verschillende gezinnen in de Utrechtse Vinex-wijk Leidsche Rijn. Ofwel: logeren en meedraaien in het gezinsleven. Na een oproep in de kranten belandde Grunberg bij het gezin van Maud en Nick van der Poel, die hem meenamen naar het Griekse eiland Lefkas. *NRC Handelsblad* publiceerde de reportage, Foam Fotografiemuseum Amsterdam toont nog eens de beelden.

www.foam.org

Datavisualisatie

Tot 28 februari

In de TU Delft Library is de interactieve tentoonstelling *Designing Universal Knowledge* van informatieontwerper Gerlinde Schuller te zien. Het geëxposeerde werk betreft een 26 meter lange tijdlijn van de geschiedenis van datavisualisatie en informatiedesign door de eeuwen heen. Op deze grote muur zijn bovendien de belangrijkste universele beelden, gebeurtenissen en personen in de wereldgeschiedenis te vinden.

www.library.tudelft.nl

Ode aan papier

Van 8 februari t/m 13 mei

De tentoonstelling *The printed book: a visual historie* bij de Bijzondere Collecties in Amsterdam laat het gedrukte boek in al zijn verschijningsvormen zien: als wegwerppocket en prestigeboek, als 'machine à lire' en beeldboek, en als naslagwerk en kunstwerk. 'De recente uitgaven laten zien hoeveel vormvernieuwing er de laatste tijd in het gedrukte boek voorkomt,' zegt Mathieu Lommen, conservator grafische vormgeving bij Bijzondere Collecties en samensteller van de expositie. 'Neem bijvoorbeeld de "verdeckte snede-afbeeldingen" die grafisch vormgever Irma Booms in 1996 in een van haar boeken verwerkte. Dit zijn afbeeldingen die pas zichtbaar worden als je het boek openlegt. Die techniek is sindsdien erg populair.'

Vele ontwerpers en lezers blijven zich sterk tot het gedrukte boek aangetrokken voelen, denkt Lommen. 'Dat komt door de tactiliteit, door hoe afbeeldingen op verschillende papiersoorten overkomen en door de vele manieren van afwerken. De toekomst van het gedrukte boek ligt in zijn kwaliteit als fysiek object. In die zin is het mooi verzorgde papieren boek steeds meer een statement tegen het ebook.'

www.bijzonderecollecties.uva.nl

PROFESSIONAL IN HET NIEUWS

Simone van der Hof is onlangs benoemd tot hoogleraar Recht en Informatiemaatschappij aan eLaw@Leiden, het Centrum voor recht in de informatiemaatschappij van de Universiteit Leiden. Daarvoor werkte zij als universitair hoofddocent Regulering van ict aan de Universiteit van Tilburg.

Wat zijn de grootste problemen van de informatiemaatschappij?

Achterhalen hoe uiteenlopende relaties tussen actoren (individueel, staat, bedrijfsleven) veranderen, welke consequenties dat heeft vanuit het oogpunt van regulering en hoe een optimale rechtspositie van het individu kan worden gewaarborgd. Ik ben met name beducht voor een eroderend effect op de autonomie van het individu en een gebrek aan transparantie in technologische ontwikkelingen die vergaande gevolgen hebben voor diens rechtspositie.

Ik ben heel verheugd over de prachtige nieuwe uitdaging in Leiden. Het biedt mooie mogelijkheden voor mijn onderzoek en onderwijs. Op dit moment wordt door de afdeling Jeugdrecht hier bijvoorbeeld hard gewerkt aan de oprichting van de master jeugdrecht – de eerste en enige in Nederland – en daarbinnen zal ik een vak gaan geven over regulering van internetrisico's voor kinderen. Dat is natuurlijk geweldig!

Welke invloed heeft technologie op de rechtspositie van burgers?

Technologie biedt de burger veel gemak, informatie en entertainment en heeft in die zin een positieve uitwerking op ons leven, maar een van de nadelen is toch wel dat technologie de rechtspositie van de burger over het geheel genomen uitholt. In een maatschappij waarin we 24/7 in de gaten worden gehou-

den door overheid en bedrijfsleven, wordt onze autonomie geweld aangedaan en worden onze vrijheidsrechten steeds meer beknot. Daar moet wat mij betreft een weerwoord op komen en een van de belangrijke vragen is welke rol recht en regulering daarin kunnen spelen.

Zijn kinderen bijzonder kwetsbaar als deelnemer aan de informatiemaatschappij?

Kinderen en jongeren zijn makkelijker te misleiden, doorgronden minder goed potentiële risico's en voorzien vaak ook minder goed de consequenties van hun handelen op de langere termijn. Ze maken bovendien heel veel gebruik van internet en andere communicatietechnologieën – zijn er niet alleen mee opgegroeid maar soms zelfs mee vergroeid zou je kunnen zeggen – en dat kan de kans dat ze vervelende dingen meemaken vergroten.

Je gaat binnenkort drie maanden naar de School of Information Management van Victoria University of Wellington, Nieuw-Zeeland. Wat ga je daar doen?

Ik ga daar werken aan internationale publicaties over mijn on-

derzoek naar digitale identiteiten, *privacy policies* en cyberpesten. Verder wil ik daarover in gesprek gaan met studenten, academici en beleidsmakers. Binnen de School of Information Management wordt buitengewoon interessant onderzoek gedaan naar social media dat raakvlakken heeft met mijn academische interesse in jongeren, internet en regulering.

Wellington is bovendien de hoofdstad van Nieuw-Zeeland en vanuit de universiteit zijn de lijnen naar de overheid kort. Dus ik wil ook daar contacten leggen voor mijn onderzoek naar het construeren van digitale identiteiten door de overheid. Ik heb begrepen dat privacybescherming in Nieuw-Zeeland een centrale rol speelt in de relatie tussen burger en overheid. Wellicht kunnen daaruit voor Nederland nog lessen worden getrokken.

Wat zou er volgens jou gedaan moeten worden om informatievaardigheden van burgers te vergroten?

Informatievaardigheden en mediawijsheid moeten worden ingebakken in het onderwijs, op zo vroeg mogelijke leeftijd – dus zeker al

vanaf de kleuterschool.

Welke studie heb je gedaan?

Ik heb Nederlands recht (afstudeer-richting: privaatrecht en strafrecht, specialisatie intellectueel eigendomsrecht) gestudeerd.

Je eerste baan?

Ik ben begonnen als onderzoeker bij het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht, Universiteit Utrecht.

Hoe hebben zoekmachines het vak van de wetenschapper veranderd?

Informatie is veel toegankelijker geworden en dat helpt enorm in ons onderzoeks- en onderwijswerk. Tegelijkertijd moet je je er ook bewust van zijn dat hetgeen Google je laat zien, wellicht wordt ingegeven door je eerdere zoek- en klikgedrag. Je moet dus wel kritisch en alert blijven en traditionele (onder)zoek(s) vaardigheden niet verliezen.

Wat is je favoriete literaire werk?

An artist in the floating world van Kazuo Ishiguro. Het is een prachtig boek over maatschappelijke verandering, (geen) verantwoordelijkheid nemen voor je verleden en ontkenning. Als lezer voel je je steeds ongemakkelijker als je erachter komt dat het beeld dat de hoofdpersoon van zichzelf schetst niet overeenkomt met de werkelijkheid.

Welk papieren boek las je het laatst?

Kafka on the shore van Murakami Wood.

Heeft het papieren boek nog toekomst?

Ik lees steeds meer boeken via mijn ereader, maar zou het toch jammer vinden als het 'echte' boek verdwijnt. Het is echter een kwestie van tijd voordat het vooral een museumstuk is.

De beste zoekmachine die je kent?

Google. Het is de enige zoekmachine die ik gebruik.

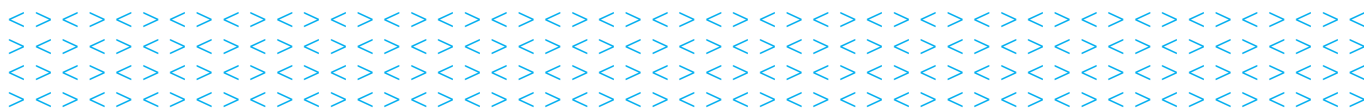
Je favoriete vrijetijdsbesteding?

Lezen, muziek luisteren, misdaadseries (liefst Scandinavische of Britse) kijken en 'socializen'.

Wat zou je willen zijn als je geen wetenschapper was?

Singer-songwriter. Als ik meer talent had tenminste. Ik heb niet één voorbeeld, maar houd van onder meer Feist, Lykke Li, Beady Belle en Joan As Police Woman.

<

FLASHBACK

De rubriek Professional in het nieuws bestaat inmiddels ruim tien jaar. Hoe is het de deelnemers vergaan die hierin hun verhaal hebben gedaan? In de nieuwe rubriek Flashback kijken we met hen terug én vooruit. In de eerste aflevering: Wilbert Helmus.

In 2008 startte Wilbert Helmus als Hoofd Collectie- en kennismanagement bij het Fries Museum, Keramiekmuseum Prinsessehof en Verzetsmuseum Friesland. Het verschil met zijn vorige baan, inspecteur Collecties bij de Erfgoedinspectie, is groot. 'Als inspecteur was ik vooral bezig met het controleren van anderen, nu sta ik met beide voeten in de klei.' Helmus' afdeling telt tien mensen. 'We werken voor drie musea, dus het is met 7,5 fte roeien met de riemen die we hebben.' Onder zijn collega's bevindt zich een dataconservator, een van de eerste wapenfeiten van Helmus. 'Ik heb

altijd geroepen dat het behouden en conserveren van data even belangrijk is als het conserveren van je fysieke collectie. Dat hebben we vormgegeven door de aanstelling van een dataconservator. Zij staat op hetzelfde niveau als een museumconservator en richt zich op het conserveren van data en het toegankelijk maken ervan op een publieksvriendelijke en duurzame manier.'

'Toen ik hier begon, lagen er plannen voor een Friese erfgoedportal – erg hot in die tijd.' Maar Helmus wilde geen verwijssysteem naar de bronnen van de eigen musea en

collega-organisaties Bibliotheekservice Fryslân en het Fries Film Archief. Zijn doel: het samenbrengen van alle data van de deelnemende organisaties en zo één bron vormen. 'Dat is gelukt. We zijn hierbij zeer op weg geholpen door de ontwikkelingen bij Europeana en de Digitale Museale Collectie Nederland (DiM-CoN).'

Een andere wens bij Helmus' komt was het online brengen van de eigen museumcollectie. 'We hebben ervoor gekozen dat wat we hebben, beschikbaar te stellen op het web. En niet nog een paar jaar te wachten tot we helemaal klaar zijn met digitaliseren.'

'Mijn werkgever heeft mij steeds de kans geboden om me met sectorbrede projecten bezig te houden. Iets wat mijn positie binnen het museum heeft versterkt,' aldus Helmus. Onlangs heeft hij samen met provinciale culturele instellingen een pilot afgerond voor een Friese erfgoed HUB, een knooppunt van erfgoeddata die op een 'open' manier gebruikt kunnen worden door bijvoorbeeld de creatieve sector. 'Met een verdienmodel erachter. We treden hier in het voorjaar mee naar buiten.'

Merkt Helmus iets van de bezuinigingen waarmee de cultuursector zich geconfronteerd ziet? 'Het Prinsessehof is een van de circa dertig rijksmusea die zich nu buigen over de subsidieaanvraag voor de basisinfrastructuur 2013-2016. Ik vermoed dat de helft ervan niet voor deze structurele subsidie in aanmerking zal komen. Het is voor ons kleinschalige Keramiekmuseum – én een niche, én in Leeuwarden – een uitdaging om op die plek met een heel bijzondere collectie een publiekstrekker te worden. We kijken nu naar verdienmodellen en ondernemerschap. Mijn rol hierbij: onderzoeken hoe vooral de digitale collectie kan bijdragen aan het genereren van meer publiek, zowel online als offline.'

De ambities spatten er vanaf. 'Dat is natuurlijk goed,' zegt Helmus (lacht), 'maar het is ook belangrijk om de meer basale werkzaamheden op orde te hebben. Niet steeds van het ene nieuwe project naar het andere hopen, want je moet ook de organisatie en je afdeling meekrijgen. En ervoor zorgen dat je zelf ook het tempo kunt bijhouden. Daarom is het goed om af en toe even stil te staan. Figuurlijk dan.'

CARRIÈRE

Tamar van der Riet

Titia van der Werf

Jos van Dijk

>> **Titia van der Werf** is benoemd tot Senior Program Officer bij OCLC Research, met als standplaats Leiden. Hiervoor was Titia adjunct-directeur van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG).

>> De leden van de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) hebben **Kars Veling** tot nieuwe bestuursvoorzitter benoemd. Veling is per 1 januari

Erik Jurgens opgevolgd die statutair aan het einde van zijn termijn is. Jurgens is sinds 2004 bestuursvoorzitter geweest.

>> Algemeen directeur **Gerard Reussink** heeft afscheid genomen van Bibliotheek Rotterdam en is per 1 december 2011 opgevolgd door **Mart Toet**. Toet werkte eerder als algemeen directeur van de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

>> Op 21 december 2011 heeft **Jos van Dijk** afscheid genomen als docent aan de opleiding IDM van de Haagse Hogeschool wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Hij werkte vanaf 1979 achtereenvolgens aan de Tiele Academie (BDA Den Haag), de BDI-opleiding en later de IDM-opleiding in Den Haag. Sinds 2003 maakt hij deel uit van de redactie van InformatieProfessional.

>> **Tamar van der Riet** is als informatiespecialist gestart bij GO opleidingen. Daarnaast rondt zij op dit moment haar studie aan de IDM Den Haag af.

>> **Michel de Winter** is als accountmanager Benelux & Israel begonnen bij Wiley Blackwell. Eerder werkte hij als electronic products manager bij Swets Information Services.

Schaalvoordelen zus en synergie zo

Frank Huysmans is
bijzonder hoogleraar
bibliotheekwetenschap
aan de Universiteit
van Amsterdam en
zelfstandig onderzoeker
en adviseur bij
WareKennis.nl

Over het grootste nadeel van doorwerken tot je zevenenzestigste heeft niemand het: dat je met een beetje pech nóg een reorganisatie, fusie of splitsing te verstouwen krijgt. Ik weet niet hoe het u vergaat, maar de misantropie neemt onmiddellijk bezit van mijn gemoed als ik weer zo'n door een communicatieprofessional vervaardigd persbericht lees over schaalvoordelen zus, synergie zo en toekomstbestendig bovendien. Dat er altijd een aardkorstbreuk gaapt tussen de tekentafel van de organisatieadviseur en de realiteit van de werkvloer – iedereen weet het en toch gebeurt het. Er is immers toch geleerd van fouten uit het verleden? Nou, eh, ja. Het gebeurt nog maar zelden dat er bij een reorganisatie géén ‘aanloopverliezen’ dan wel ‘frictiekosten’ worden ingecalculeerd, wat ervan getuigt dat enig vertrouwen in het leervermogen van homo sapiens nog gerechtvaardigd is. Maar van het lastigst te overwinnen obstakel – cultuurverschillen in de samen te voegen organisaties – heb ik in een fusievoornemen nooit rekenschap zien geven.

Misschien ben ik te sceptisch. Wilt u dat dan alstublieft aan de universitaire omgeving waarin de frequentie van reorganiseren die van een trillende gitaarsnaar (de hoge E om precies te zijn) evenaart. Het ene moment ligt het Nirwana binnen handbereik wanneer de onderzoeks- en onderwijstijd van de staf door nieuw aan te stellen onderzoeksdirecteuren gemanaged gaan worden. Goed, het ganse personeel solliciteert braaf en met succes op de eigen baan. De inkt van de handtekeningen onder de nieuwe arbeidscontracten is nog niet droog of er moet weer tussen de universiteiten intensiever worden samengewerkt. En drie jaar later keren we weer terug naar de situatie van twee herstructureringen eerder. 'Het niet-wetenschappelijk personeel zat zich kennelijk alweer te vervelen,' hoorde ik een hoogleraar bij die gelegenheid verzuchten.

Daags voor de kerst – de blikjes cranberrypaté hadden de kerstpakketten al verlaten – overvielen de directies van de Koninklijke Bibliotheek en het Nationaal Archief informatieprofessioneel Nederland met de aankondiging dat zij één organisatie gaan vormen. Vanzelfsprekend kon ook dit persbericht niet uitgaan zonder ‘schaalvoordelen’, ‘synergie’ en ‘uitdagingen’. Gelukkig ademde het ook het bewustzijn dat er wetten in de weg staan en praktische bezwaren. Omdat het aanpassen van die wetten even gaat duren, is er tijd om de praktische bezwaren aandacht te geven. Het helpt alvast dat de beide organisaties in één gebouw zitten. Ook laat het bericht terecht niet onvermeld dat het personeel al bij enkele samenwerkingsprojecten aan elkaar heeft kunnen snuffelen. Maar een archivaris werkt anders dan een bibliothecaris. Digitalisering helpt de verschillen tussen disciplines verkleinen maar voorlopig werkt men nog met verschillende softwarepakketten, ontologieën, objectbeschrijvingsformats, vakjargons en *bodies of knowledge*. Ik voorspel: we hebben straks één organisatie die net zoveel kost (of een beetje meer) en hetzelfde doet als de twee oude. Met Zijlstra, Berendse en Savenije hoop ik dat ik nog voor mijn zevenenzestigste ongelijk krijg.

> **BOEKEN- EN**

ABONNEMENTENSERVICE

EBSCO Information Services

Postbus 204
1430 AE Aalsmeer
Tel 0297-386386
Fax 0297-386387
www.ebsco.nl

Van Dijk Zakelijk

Postbus 486
3990 GG Houten
Tel 088 234 59 00
Fax 030 638 69 58
klantenservice@vandijkzakelijk.nl
www.vandijkzakelijk.nl

Leverancier van vakinformatie. Laat het beheer over uw abonnementen-pakket en boekbestellingen aan Van Dijk Zakelijk over, en creëer voor uzelf overzicht en kostenbesparing.

> **CONSULTANCY**

> **ADVIESBUREAUS**

InfoManagement

Peelstraat 135
1079 RN Amsterdam
Tel 020-2215192
info@infomanagement.nl
www.infomanagement.nl

Infomare

Postbus 333
4530 AH Terneuzen
Tel 0115-608699
www.infomare.eu

Ingressus

Postbus 2341
3000 CH Rotterdam
Tel 010-2060260
Fax 010-2060261
www.ingressus.nl

Reekx

Damsterdiep 231
9713 ED Groningen
Tel 050-3124618
Fax 050-3120592
www.reekx.nl

> **ICT DIENSTVERLENING**

BeeSmart

Pieter Bruegelstraat 14
7731 SK Ommen
Tel 088-2337627
Fax 088-2337650
info@beesmart.nl
www.beesmart.nl

BeeSmart is een innovatief ICT-bedrijf met unieke oplossingen voor o.a. cashless dienstverlening, outsourcing, compleet beheerde diensten op het gebied van gaming en wifi, maar ook oplossingen voor printing en telefonie.

> **INFORMATIEPROVIDERS**

> **HOSTS**

EBSCO Information Services

Postbus 204
1430 AE Aalsmeer
Tel 0297-386386
Fax 0297-386387
www.ebsco.nl

> **OPLEIDINGEN**

> **CURSUSSEN**

> **BIJSCHOLING**

Erasmus Academie

Postbus 1738
3000 DR Rotterdam
Tel 010-4081839
info@erasmusacademie.nl
www.erasmusacademie.nl

Ingressus

Postbus 2341
3000 CH Rotterdam
Tel 010-2060260, Fax 010-2060261
www.ingressus.nl

GO opleidingen

Postbus 164
2270 AD Voorburg
Tel 070-3512380
Fax 070-3549789
www.GOopleidingen.nl

HvA / Archiefschool

Postbus 1025
1000 BA Amsterdam
Tel 020-5954788
www.archiefschool.nl

> **PERSONEEL**

> **WERVING & SELECTIE**

> **DETACHERING**

Ingressus

Postbus 2341
3000 CH Rotterdam
Tel 010-2060260
Fax 010-2060261
www.ingressus.nl

Randstad/ProBiblio

Opaallaan 1180
2132 LN Hoofddorp
Tel 023-5546275
www.probiblio.nl/randstad

Reekx

Damsterdiep 231
9713 ED Groningen
Tel 050-312 46 18
Fax 050-312 05 92
www.reekx.nl

> **SOFTWARE**

Adlib

postbus 1436
3600 BK Maarssen
Tel 0346-586800
Fax 0346-561655
www.adlibsoft.com

Infor Library

and Information Solutions
Pettelaarpark 103
5216 PR 's-Hertogenbosch
Tel 073-6205222
Fax 073-6205298
www.vubis-smart.com

Librix

Postbus 102
7140 AC Groenlo
Tel 0544-471111
Fax 0544-465814
www.nedaplibrix.com

> **UITGEVERS**

ProQuest

The Quorum, Barnwell Road
Cambridge CB5 8SW
United Kingdom
Tel +44-(0)-1223215512
Fax +44-(0)-1223215513
www.proquest.com

Ook een vermelding van uw bedrijf? Bel Jocelyne Koenders bij Acquire Media op 038-4606384 of mail jkoenders@acquiremedia.nl.

Laten we blijven

creëren delen

dromen

leren

werken digitaliseren

verzamelen innoveren verbeteren

bouwen ontdekken
analyseren
samenwerken

OCLC
WorldShareTM

OCLC WorldShare vormt een online platform voor collectieve innovatie met gezamenlijke services, geïntegreerde toepassingen en een gestroomlijnde aanpak om processen in bibliotheken te beheren. Zo houdt u meer tijd over voor dienstverlening aan uw gebruikers.

Maak nu kennis met samenwerken op webschaal.

www.oclc.org/go/nl/nl/worldshare

OCLC[®]
The world's libraries.
Connected.™